Tupã Ruvicha Reko Marandu Porã

Ha'e hína pe ñemyatyrõ!

Rehechakuaápa Hesu he'iha ndoĝuahẽmo'ãiha ipaha oñe'ẽmba peve yvy ape ári Tupã Ruvicha rehegua, techaukarãicha?

"Pe guasu oikóta avei pe ovecha ra'y ndive… Ndojapomo'ãi mba'eve ivaíva térã ohundi Che yvy marangatu ári, Yvy henyhẽtaháipe Ñandejára kuaapy rehegua, yguasu y ojaho'í haguéicha." (Isaías 11:6,9)

Rupi

Bob Thiel, Ph.D.

Tupã Ruvicha Reko Marandu Porã

Ha'e pe ñemyatyrõ!

Ohai Bob Thiel, Ph.D.

Copyright ©2016/2017/2018/2019/2022/2025/2026 by Nazarene Books. Edition 3.0. Booklet produced for the *Continuing* Church of God and Successors, a corporation sole. P.O. Box 109, Grover Beach, California, 93483, U.S.A. ISBN: 978-1-63660-113-7.

Mba'érepa yvyporakuéra ndaikatúi ombohovái ijapañuáikuéra?

Reikuaápa umi mba'e peteĩha ha pahague Biblia ohechaukáva Hesu omombe'uhague oñe'ẽha pe Marandu Porã Tupã Ruvicha reheguáre?

Reikuaápa Tupã Ruvicha ha'e hague pe oñemotenondéva apóstolkuéra ha umi tenonderãguápe omoirũva'ekue chupekuéra rembiapo?

¿Tupã Ruvicha piko ha'e Hesu rete? ¿Tupã Ruvicha piko ha'e Hesu oikóva ñande ypepe ko'ágã? ¿Tupã Ruvicha piko ha'e peteĩ ruvicha oikótava tenonderã? ¿Reroviátapa pe Biblia he'íva?

Mba'épa peteĩ tetã? Mba'épa añetehápe pe Tupã Ruvicha? Mba'épa ombo'e pe Biblia? Mba'épa ombo'e kuri pe tupão cristiano ypykue?

Rehechakuaápa ndaikatumo'ãiha ou ipaha, oñemomarandu peve yvy ape ári Tupã Ruvicha rehegua techaukarãicha?

Ta'anga oĩva ijape renondépe ohechauka peteĩ ovecha ra'y oñenóva peteĩ guasu ndive, ojapova'ekue Burdine Printing and Graphics. Ta'anga oĩva ijape kupépe ha'e pe Tupão Ñandejára róga ypykue Jerusalen-pe pehẽngue, ojapova'ekue 2013-pe Dr. Bob Thiel.

MBA'E OÏVA IPYPE

1. Yvyporakuéra piko oguereko umi mba'e ñemyatyrõrã? p. 4

2. Mba'e Marandu Porã piko omombe'u Hesu? p. 9

3. Ojekuaápa kuri Ñandejára Ruvicha Yvy Ári pe Testamento Tuja-pe? p. 21

4. Mbo'epýpa umi Apóstolkuéra pe Marandu Porã Tupã Ruvicha? p. 27

5. Tupã Ñe'ẽ Pyahúgui okápe oïva mbo'e Tupã Ruvicha. p. 37

6. Tupão Griego-Románo ombo'e pe Tupã Ruvicha Renda iñimportánteha, Áĝa katu... p. 58

7. Mba'érepa Tupã Ruvicha? p. 66

***Marandu Ñe'ẽrã* p. 74**

Jesarekorã: Ko aranduka oñembohasa inglés ñe'ẽgui peteï arandu apopyre rupive, upévare oï ñe'ẽnguéra ikatuva'erã ndojoguaitéi pe oje'éva'ekuépe, áĝa katu oñeha'arõ ojoguamaha. Pe versión inglés ojetopa rei ñandutípe ko'ápe: www.ccog.org.

1. ¿Yvyporakuéra piko oguereko umi ñemyatyrõ?

Yvy oñembohovái heta apañuáire.

Heta tapicha iñembyahýi. Heta tapicha oñemoñuhã. Heta tapicha oiko mboriahúpe. Heta tetã oguereko jeporupyre vai. Mitãnguéra, umíva oikétava gueteri yvýpe jepe, oñembyepoti. Mba'asy pohã ndojokóiva ombopy'apy heta pohãnohárape. Táva guasu oñemba'apohápe hetaiterei oguereko yvytu ky'aitereíva, ndaiporãiva tesãirã. Heta mburuvicha oñe'ẽ ñorairõrã. Oiko meme jejahéi vai.

Ikatúpa mburuvichakuéra yvy ape arigua omyatyrõ umi apañuái yvyporakuéra oguerekóva?

Heta oimo'ã upéicha.

Tembiaporã Pyahu Opavavépe G̃uarã

Ára 25 jasyporundy 2015-pe, Papa Francisco, Vaticano-pegua, oñe'ẽ rire peteĩ ñe'ẽngue tenondegua, umi 193 tetã Tetãnguéra Joajupegua (UN) ovota omoañete hag̃ua umi "17 Jehekaha Tekokakuaa Pysyrõrã" pe oje'éva avei *hese Agenda Universal Pyahu*. Ko'ápe oĩ umi 17 jehekaha UN mba'éva:

> Tembipota 1. Opa hag̃ua mboriahu opaichaguáva opaite hendápe
>
> Tembipota 2. Opa hag̃ua ñembyahýi, oñembohape hag̃ua tembi'u ñeñongatu porã ha ñemongaru porãve, ha oñemombarete hag̃ua kokué ñeñotỹ hekopete
>
> Tembipota 3. Oñemboaje tekove resãi ha oñemokyre'ỹ jeiko porã opavavépe g̃uarã opaite edápe
>
> Tembipota 4. Oñemboaje tekombo'e iporãva, opavavépe g̃uarã ha hekopete, ha oñemokyre'ỹ jeikuaa opa ára g̃uarã opavavépe g̃uarã
>
> Tembipota 5. Ojehupyty kuña ha kuimba'e joja ha oñemombarete opa kuña ha mitãkuña
>
> Tembipota 6. Oñembohape y ha tekopotĩ oĩmbáva ha oñeñangareko porãva hese opavavépe g̃uarã

Tembipota 7. Oñeme'ẽ hağua opavavépe jeike mbaretekue ndahepýiva, ojejeroviaha, ipytasúva ha ko'ágaguápe

Tembipota 8. Ñamokyre'ỹ virureko ñemongakuaa ipukúva, opavavépe ğuarã ha hekoporãva, mba'apo hekopete ha ombohepyva opavavépe ğuarã

Tembipota 9. Oñemopu'ã tembiporu mbarete, oñemokyre'ỹ mba'e'apokuaa ñemopu'ã opavavépe ğuarã ha oñemombarete mba'e pyahu apo

Tembipota 10. Omboguejy joja'ỹ tetã ryepýpe ha tetãnguéra apytépe

Tembipota 11. Jajapo táva ha tekoha oikoha opavavépe ğuarã, oñeñangarekóva, imbarete ha ipytasúva

Tembipota 12. Oñemboaje jeporu ha ñemohenda ipukúva

Tembipota 13. Ojejapo tembiapo pya'e oñembohovái hağua ára ñemoambue ha umi mba'e vai oguerúva

Tembipota 14. Ñeñangareko ha jeporu hekopete yguasu ha ypa'ũ rehegua, teko porã tenonderã guarã

Tembipota 15. Oñeñangareko, oñemyatyrõ ha oñemokyre'ỹ yvy ekosistema jeporu hekopete, oñeñangareko porã ka'aguykuérare, oñeñorairõ yvy oñembyai hağua, ha ojejoko ha oñemyatyrõ jey yvy ñembyai ha ojejoko tekoveeta ñehundi

Tembipota 16. Ñamombarete avano'õ py'aguapýpe ha opavavépe ğuarã tekokatu oñemopyendáva, ñame'ẽ opavavépe jeike tekojoja renondépe ha ñamopu'ã temimoĩmby iporãva, oñembohovakeva ha opavavépe ğuarãva opaite hendápe

Tembipota 17. Oñemombareteve hağua tembiporu oñemboguata hağua ha oñemopu'ã jey hağua pe joaju yvy ape arigua oñemotenonde hağua teko sãsõme

Ko tembiaporã oñemboguata pavẽ va'erã 2030-pe ĝuarã ha oñehenói avei *Tembiaporã 2030 Tekokakuaa Pysyrõrã*. Oheka omyatyrõ umi mba'asy yvyporakuéra ohasáva tekorã, tekombo'e, ha pytyvõ tetãnguéra ha jeroviapy apytépe rupive. Heta ijapopyhýrã iporãramo jepe, oĩ ijapokuaa ha hembipota iñañáva (ehecha Génesis 3:5). Ko tembiaporã, avei, ojoaju Papa Francisco omano va'ekue kuatiañe'ẽ marangatúre hérava Laudato *Si*. Papa León XIV avei he'i oipytyvõha ko tembiaporã 2030-pe.

Pe "Agenda Universal Pyahu" ikatu oñembohéra "Agenda Católica Pyahu" pe ñe'ẽ "católico" he'iségui "opavavépe ĝuarã". Papa Francisco he'i pe jeporavo
ko tembiaporã rehe "peteĩ techaukaha guasu ñeha'arõrã".

Pe ONU ñe'ẽme'ẽ rire, oiko peteĩ aty guasu París-pe jasypakõi 2015-pe (héra tee *ha'éva 21ha Aty Guasu umi Oñembyatyva'ekue ONU Ñe'ẽme'ẽ Guasúpe Ára Pytu Ñemoambue* rehegua). Papa Francisco avei omomba'eguasu upe ñe'ẽme'ẽ tetãnguéra apytépegua ha oñemoñe'ẽ tetãnguérape "tojesareko porã hikuái tape tenonderãre, ha peteĩ joaju py'a guasuve ohóvo reheve."

Haimete opaite tetãnguéra ko yvy apére oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme umi ñe'ẽme'ẽ París-peguápe, oguerekóva tembipota tee tekoha rehegua ha ñe'ẽme'ẽ pirapire rehegua. (Upéi Tetãvore Joaju Mburuvicha Barack Obama ofirma peteĩ kuatiañe'ẽ oñe'ẽme'ẽ hagua Tetãvore Joaju ojapóta ko'ã mba'e 2016-pe, ha katu 2017-pe, Tetãvore Joaju Mburuvicha Donald Trump he'i Tetãvore Joaju NDOACETEMO'ÃIHA umi ñe'ẽme'ẽ París-pe ojejapova'ekue ha onohẽ Tetãvore Joaju-pe upégui. Kóva ombopochy oparupigua yvy arigua ha oipytyvõ oñemomombyry hagua Tetãvore Joaju Europa ha heta yvy vore ambuégui.) Papa Francisco he'i yvy arigua "ho'ataha" ndojapóiramo umi ñemoambue oñeikotevẽva ára rehegua.

Avave ndoipotái jepe opytu yvytu ky'a, iñembyahýi, imboriahu, oĩ jejopy vaípe, ha ambueve mba'e, ¿yvyporakuéra oñeha'ãramo ohupyty hagua Naciones Unidas rembiaporã 2030 pegua ha/térã umi ñe'ẽme'ẽ París-pe ojejapova'ekue, ombohovakéta piko umi apañuái yvyporakuéra oguerekóva?

Mba'éichapa omba'apo Tetãnguéra Joaty

Amandaje Guasu oñemoheñói ha oñemohenda 24 jasypa 1945-pe, Mokõiha Ñorairõ Guasu rire, ani hağua oiko jey peteĩ ñorairõ péichagua ha oñeha'ã hağua oñemombarete py'aguapy yvy ape ári. Oñemoheñói jave, AG oguereko 51 tetã oĩva ipype; ko'ágã katu oĩ 193.

Oĩma hetaiterei ñorairõ yvy ape ári Naciones Unidas oñemoheñói guive, ágã katu ndaguerekói gueteri pe ikatuva'erã oje'e ha'eha Mbohapyha Ñorairõ Guasu.

Oĩ oimo'ãva pe tetãnguéra ñopytyvõ, pe Naciones Unidas oñemoherakuãvaicha, oñembojoajúvo pe jerovia apytepegua ha aty guasu opa jeroviápe guarã Papa León XIV ha heta ambue mburuvicha jeroviaguáva omoherakuãséva ndive, oguerutaha py'aguapy ha tekoporã.

Upéicharõ jepe, pe tape oguerekóva Tetãnguéra Joaty ojapo hağua kóva ndaha'éi iporãva. Umi hetaiterei ñorairõ oikóva Tetãnguéra Joaty oñepyrũ guive ári, hetaiterei sua tapicha oñembyahýi, ohekýi hetãgui, ha/térã imboriahueterei.

Heta ary ohasava'ekuépe, Tetãnguéra Joaty omoñepyrũ omboaje hağua *hembipota* hérava *Milenio-pe* ğuarã *Tekoporãrã*. Oguereko poapy "tembipota tekoporãrã", ha katu ndosẽporãi, Tetãnguéra Joaty voi he'iháicha jepe. Upévare, 2015-pe, oñemboaje umi ojeheróva "17 Tembipota Tekoporãrã Ipyahupytýva". Oĩ ojerovia porãva. Oĩ katu ohecháva chupe peteĩ kerayvoty reínte ramo.

Utopía rehe ñanemandu'ávo, 6 jasypo 2016-pe, upe jave Papa Francisco he'i okerayvoty hague peteĩ utopía yvypóra rekoitépe oikóva Európape, itupão ikatuha oipytyvõ upe yvyvusúpe ohupyty hağua. Upéicharõ jepe, upe Papa kerayvoty oikóta chugui peteĩ kerasy vai (ehecha Apocalipsis 18).

Ikatu oĩ ñopytyvõ ha jehupyty porã, ha katu…

Merriam Webster Ñe'ẽryru he'i utopía ha'eha "peteĩ tenda oñeimo'ãmínteva ipype porokuái, léi, ha tekoha reko iporãmbáva". La Biblia ombo'e yvyporakuéra ndaikatuiha ombohovái iñapañuãi ijehegui:

> [23]Ñandejára, aikuaa yvypóra rape ndaha'eiha ipypegua; ndaha'éi yvypóra oguatávape omohendávo ipy rape. (Jeremías 10:23, NKJV opaite hendápe ndoje'éiramo ambue mba'e)

Tupã Ñe'ẽ ohekombo'e tetãnguéra ñopytyvõ ndosẽporãmo'ãiha:

> [16] Ñehundipa ha teko asy oĩ ipu'akápe; [17] Ha py'aguapy rape ndoikuaái hikuái. [18] Tupã kyhyje ndaipóri hesekuéra renondépe. (Romanos 3:16-18)

Upéicharõ jepe, heta yvypóra omba'apo peteĩ avano'õ iporãmbáva ha'ekuéra oimo'ãháicha rehe, ha sapy'ánte omoinge hagua avei jerovia. Ha katu haimetete avave ndoipotáiri oho pe Tupã añetegua peteĩmínte rapére. Ndaha'éi he'iséva ndaiporimo'ãiha ñakãrapu'ã mba'eveichagua Tetãnguéra Joaju térã Vaticano rembipotápe ẽguarã. Oĩta umi oñemotenondétava (ha heta umi tembipota iporã), ha avei oĩta umi oñembotapykuekatúva.

Añetehápe, ha oiméne peteĩ ñorairõ guasu rire, oñemoañetéta ha oñemboajéta peteĩ jeikupytyrã py'aguapyrã tetãnguéra apytépe (Daniel 9:27). Upéicha jave, heta oimo'ãta japúpe yvyporakuéra oguerutaha peteĩ tekoha py'aguapyve ha iporãmbajepéva.

Heta oñembotavýta upeichagua 'progreso utópico' tetãnguéra apytépeguáre (ehecha Ezequiel 13:10) ha avei opaichagua techaukaha ha mba'e hechapyrãvare (2 Tesalonicenses 2:9-12). Áĝa katu, la Biblia he'i upe py'aguapy ndohypamo'ãiha (Daniel 9:27; 11:31-44), taha'e ha'éva mba'épa he'i umi mburuvicha (1 Tesalonicenses 5:3; Isaías 59:8).

Pe temiandu he'íva, Hesu'ỹre (ehecha Juan 15:5; Mateo 24:21-22), yvyporakuéra ikatuha ogueru teko porãite ko 'ára aña ko'ağagua' rupi, ha'e peteĩ marandu gua'u (Gálatas 1:3-10).

Yvypóra ha'eñoite ndaikatúiramo añetehápe ogueru peteĩ teko porãite, oĩpa katu oimeraẽva teko porãite ikatúva oiko?

Héẽ.

Tupã Ruvicha ojapóta ko yvy ha, upe rire, opa ára paha, iporãitereíva.

2. Mba'e Marandu Porã piko omombe'u Hesu?

La Biblia ohekombo'e peteĩ avano'õ iporãmbáva, hérava Tupã Ruvicha, omyengoviataha yvypóra mburuvichakuérape (Daniel 2:44; Apocalipsis 11:15; 19:1-21).

Hesu oñepyrũrõ guare hembiapo opavave renondépe, oñepyrũ omombe'úvo Tupã ***Ruvicha Reko marandu porã***. Péicha he'i Marcos:

> [14] Upe rire Juan oñemoinge ka'irãime, Hesu ou Galilea-pe, omombe'úvo Tupã ruvicha ñemombe'u porã, [15] ha he'ívo: "Oguahẽma ára, ha Tupã ruvicha hi'aguĩma. Peñembyasyke ha peguerovia pe ñemombe'u porã." (Marcos 1:14-15)

Ñe'ẽ evangelio ou ñe'ẽ griégagui ojehaíva *euangelion*, ha he'ise "marandu porã" térã "marandu pyahu". Pe Testamento Pyahúpe, pe ñe'ẽ inglé oúva "kingdom", he'iséva Tupã retã, oñemombe'u amo 149 jey pe NKJV-pe ha 151 jey pe *Douay Rheims Bíblia-pe*. Ou ñe'ẽ griégagui ojehaíva *basileia*, he'iséva mburuvicha térã mburuvicha retã.

Yvy aruvikuéra, ha avei Tupã arapy, oguereko imburuvicha (Apocalipsis 17:14), oñemohenda peteĩ tenda yvy ári (Apocalipsis 11:15), oguereko tekorã (Isaías 2:3-4; 30:9), ha oguereko tavayguakuéra (Lucas 13:29).

Kóina pe mbo'epy peteĩha opavavépe ĝuarã Hesu ome'ẽva, Mateo ohaíva:

> [23]Ha Hesu ojerepa Galilea tuichakue javeve, ombo'évo sinagogakuérape, omombe'úvo pe evangelio tetã'isãmegua, (Mateo 4:23)

Mateo omoĩ avei:

> [35] Upéi Hesu oho opa táva ha táva'íre, ombo'évo sinagogakuérape, omombe'úvo pe marandu porã tetã'i rehegua, (Mateo 9:35)

Testamento Pyahu ohechauka Hesu oisãmbyhytaha opa ára ĝuarã:

> [33] Ha Hae oisãmbyhýta Jacob rogayguáre opa ára ĝuarã, ha Huvichakotýgui ndopamo'ãi araka'eve. (Lucas 1:33)

Lucas omoĩ kuatiañe'ẽme Hesu oñembouhague omombe'u hağua Tupã Ruvicha. Ehecha mba'épa ombo'e kuri Hesu:

> [43] Ha'e he'i chupekuéra: "Añe'ẽva'erã avei ambue távape Tupã ryrupe rehe, pórke upevarã ningo cheñemondo." (Lucas 4:43)

Rehendúmapa oñemoñe'ẽva upéva? Rehechakuaámapa ra'e Hesu oñembouhague omoñe'ẽ hağua Tupã Ruvicha?

Lucas omoĩ avei kuatiañe'ẽme Hesu ohohague oñe'ẽ hağua Tupã Ruvicha rehegua:

> [10]Ha umi apóstol, oujey rire, omombe'u Chupe opa mba'e ojapova'ekue hikuái. Upémarõ Ha'e ogueraha chupekuéra ha oho hendivekuéra ñemiháme peteĩ tenda ojeiko'ỹháme táva hérava Betsaida [pegua]. [11]Péro umi heta tapicha oikuaávo, oho hikuái hapykuéri; ha Ha'e oñatende chupekuéra ha oñe'ẽ hendivekuéra Tupã ruvicha rehe. (Lucas 9:10-11)

Hesu ombo'e Tupã Ruvicha ha'eha pe mba'e tenonderãite umi Omoirũtava Chupe ğuarã:

> [33] Pejerure raẽ katu Tupã ñesãmbyhy ha Hekopete, (Mateo 6:33)

> [31] Áğa katu peheka tenonderãite Tupã ruvicha, ha opa ko'ã mba'e oñembojoapyta peẽre. [32] Ani pekyhyje, ovecha'i aty'i, pende Ru oipotágui ome'ẽ peẽme pe ruvicha. (Lucas 12:31-32)

Cristiano-kuéra ohekáva'erã TENONDÉPE Tupã Ruvicha. Kóva ojapo hikuái omoĩvo tenonde gotyo hekovekuérape oikóvo Cristo oipotaháicha ha oha'arõvo Ijevy ha Iruvicha. Upéicharõ jepe, hetave umi he'íva ojeroviaha Cristo-re, ndaha'éi ohekáva tenonderã Tupã Ruvicha añónte, ni ndoikuaái mba'épa hína. Heta avei oimo'ã japúpe jeikepaha tetã ñemboguatápe ha'eha pe Tupã oha'arõva cristiano-kuéragui. Ndoikuaáigui hikuái Tupã Ruvicha, ha'ekuéra ndo

oikove ko'áğa oikova'erãháicha térã oikũmby mba'érepa yvyporakuéra ijavyete.

Jahechakuaa avei pe Tavarã oñeme'ẽtaha peteĩ aty'i oñemomba'eguasúvape (ehecha Romanos 11:5). Oñeikotevẽ ñemomirĩ jaikese hağua pe aty'i añeteguápe.

Tupã Ruvicha ne'ĩra gueteri oñemohenda Yvy ári

Hesu ombo'e umi Imoirũva oñembo'eva'erãha ou hağua pe Tupano retã, upévare ndoguerekói gueteri hikuái:

> [9] Ore Ru yvágape oĩva, Marangatu toiko nde réra. 10 Tova'ekue nde retã. nde rembipota tojejapo (Mateo 6:9-10)

Hesu ombou imbo'epykuérape omomarandu hağua Tupã Ruvicha:

> [1]Upéi ohenói iñemoñe'ẽhára papakõime ha ome'ẽ chupekuéra pokatu ha pu'aka opaite aña ári, ha omonguera hağua mba'asykuéra. [2]Ombohasa chupekuéra omomarandu hağua Tupã ruvicha. (Lucas 9:1-2)

Hesu ombo'e ijeheguánte ndaha'eiha pe tetã, pe tetã ndoñemopyendáigui Yvy ári upérõ, ha upévare ndohapýi upérõ aña héra rupi:

> [28] Ha katu che amosẽramo aña'a Tupã Espíritu rupive, añetehápe Tupã mburuvicha oğuahẽma peẽme. (Mateo 12:28)

Tetã añeteguáva oúta tenonderã—ndaha'éi ko'ágã, Marcos ohechaukaháicha:

> [47] Ha nde resa nembojapovairõ, eipe'a. Iporãve ndéve reike hağua Tupã ryrupe peteĩ nde resápe, reñemombo rangue mokõi resápe … (Marcos 9:47)

> [23] Hesu omaña ijerére ha he'i hemimbo'ekuérape: "Ijetu'ueterei umi imba'ehetávape oike hağua Tupã ruvichakuépe!" [24] Ha hemimbo'ekuéra opyta oñemondýi iñe'ẽnguérare. Ha Hesu ombohovái jey ha he'i chupekuéra: "Che membykuéra, mba'e hasyetépa umi ojeroviávape imba'eretakuérare oike hağua Tupã rypy'ape! [25]Hasýve peteĩ kamélope ohasa hağua peteĩ ju

ombuehakuéra rupi, peteĩ kuimba'e imba'eretávape oike rangue Tupã rypy'ape." (Marcos 10:23-25)

[25] Añetehápe ha'e peẽme, nda'uvemo'ãvéima úva rykue pyahu, ára oĝuahẽ meve a'uha chupe pyahu Tupã ruvichakuépe." (Marcos 14:25)

[43] José Arimateagua, peteĩ mburuvicha atyguáva herakuã porãva, ha'e voi oha'arõva'ekue Tupã Ruvicha Reko, ou ha oñembopy'aguasu … (Marcos 15:43)

Hesu ombo'e pe Tupã ruvicha ndaha'eiha ko'áĝa ko yvy arigua:

[36] Hesu ombohovái: "Che ruvicha ndaha'éi ko yvy pegua. Che ruvicha ko yvy pegua ramo, che rembiguái oñorairõ va'erãmo'ã ani hagua cheñeme'ẽ hudío-kuérape; áĝa katu che ruvicha ndaha'éi ko'águi." (Juan 18:36)

Hesu ombo'e pe tetã'i oĝuahẽtaha Ha'e oujey rire mburuvichárõ:

[31] "Pe Yvypóra Ra'y ou vove imba'eguasúpe, ha opaite tupãngelkuéra imarangatúva hendive, upépe oguapýta itakano'õ imba'eguasúpe. [32] Opaite tetãnguéra oñembyatýta henondépe, ha ha'e omboja'óta peteĩteĩ, peteĩ ovecharerekua omboja'oháicha iñovicha kavara kuéragui. [33] Ha omoĩta iñovicha akatúa gotyo, ha kavara kuéra asu gotyo. [34] Upépe he'íta Mburuvicha umi oĩvape ipo akatúape: 'Peju, che Ru omopu'ãva, peheredáke pe tetã oñembosako'íva peẽme ĝuarã yvy ñepyrũ guive.' (Mateo 25:31-34)

Ñandejára Ruvicha ndoikói gueteri rupi ko'ápe, ndajahechamo'ãi peteĩ teko porãite añeteguáva oñemohenda porã mboyve. Heta ndoikuaáigui Ñandejára Ruvicha, ndoikuaái hikuái mba'éichapa omba'apo Hembiapoukapy mborayhúpe.

Tupã Ruvicha ndoumo'ãi "oĝuahẽ meve hetaitéva tetã ambuégui" (Romanos 11:25)—ha upéva ne'ĩra gueteri oiko.

Mba'épa he'i Hesu pe Tavarusu ha'ehaichaite?

Hesu omyesakãkuri mba'éichapa ha'e Tupã Ruvicha:

> [26]Ha he'i: "Tupã ruvicha ha'ete ku peteĩ kuimba'e omosarambíva ha'ỹi yvýpe, [27]oke pyharekue ha opu'ã ára jave, ha pe ha'ỹi hoky ha okakuaa, ha'e voi ndoikuaái mba'éichapa. [28] Yvy katu ijeheguiete ome'ẽ hu'ã: tenonderã ikãra'y, upéi ikã, ha upe rire iñakã henyhẽmbáva. [29] Ha hu'ã oñemboapúvo, upepete omoĩma ikytĩha, oĝuahẽgui ñemono'õ ára." (Marcos 4:26-29)

> [18]Upéi he'i: "Mba'éichapa pe Tupã ruvicha? Ha mba'éichapa ambojoja va'erã? [19]Ha'ete peteĩ mostása ra'ỹi, peteĩ kuimba'e ojapyhyva'ekue ha omoĩva'ekue ikorapýpe; ha okakuaa, oiko chugui peteĩ yvyra guasu, ha umi guyra yvágapegua oñemohenda ikañyhápe." [20] Ha he'i jey: "Mba'éichapa ambojoja hagua Tupã ruvicha? [21] Ha'ete peteĩ kambyrypy, peteĩ kuña ojapyhýva ha oñomi mbohapy tása hakúpe opavave opu'ã meve." (Lucas 13:18-21)

Ko'ã ñe'ẽnga ohechauka Ñandejára Ruvicha, iñepyrũme, michĩetereiha, ha katu tuicháta—ipaháp e oĩta peteĩ arapy opave'ỹva ári.

Lucas ohaíva'ekue avei:

> [29] Oúta kuarahyresẽgui kuarahyreikegui, yvate gotyo ha yvy gotyo, ha oguapýta Tupã ruvichakuépe. (Lucas 13:29)

Upéicha, Tupã Ruvicha oguerekóta yvyporakuéra opaite yvy apére guare. Ndoikomo'ãi umi Israel retãygua ypykuéva térã avano'õ aty tee pegua añónte. Yvyporakuéra, opaite hendágui, oguapýta ko Ruvichápe.

Lucas 17 ha Tavarã

Lucas 17:20-21 ombojurujái heta tapichápe. Ha katu, upéva rehe jahecha mboyve, jahechakuaa tapichakuéra añetehápe okarutaha Tupã Ruvichakuépe:

> [15] "¡Hory pe karúva mbujape Tupã ruvichakuépe!" (Lucas 14:15)

Yvyporakuéra o'útagui tenonderãme Ñandejára Ruvichakuépe, ndaha'éi peteĩ mba'e oñemoĩva ipy'apýpe ko'áĝa ĝuarãnte, oĩramo jepe ñembohasa vai térã ñeikũmby'ỹ Lucas 17:21 rehegua he'íva ambue mba'e.

Pe ñembohasa AFV Lucas 17:20-21 pegua ikatu oipytyvõ oĩvape oikũmby hağua:

> [20] Upei umi fariseo oñeporandúrõ guare Chupe araka'épa oğuahẽta Tupã arapy, Ha'e ombohovái chupekuéra ha he'i: "Tupã arapy ndouvéi ojehecha hağuáicha; [(21)] Ha ndo'emo'ãi avei: '¡Pema'ẽ, oĩ ápe!' Térã: '¡Pema'ẽ, oĩ upépe!' Pórke, pema'ẽ, Tupã arapy oĩma pende apytépe." (Lucas 17:20-21, AFV; ehecha avei ñembohasa NASB ha ESV)

Jahechakuaa Hesu oñe'ẽhague umi fariseo ndojeroviáiva, heteguáva ha ijojaha'ỹva ndive. Hesu "ompytyvõ chupekuéra," — umi fariseo hína umi oporandúva'ekue Hesúpe. Ha'ekuéra ndohechakuaaséi chupe.

¿Oĩpa hikuái TUPÃ REROPYRÉPE? Nahániri!

Hesu avei ndoñe'ẽi kuri peteĩ tupão oñemohendátava rehe. Ha ndoñe'ẽi avei temiandu akãme térã korasõme oĩvare.

Hesu oñe'ẽ hína kuri IJARARUÎ rehe! Umi fariseo ndoporandúi chupe peteĩ tupão rehe. Ha'ekuéra ndoikuaái mba'evete peteĩ tupão Kuatiañe'ẽ Pyahúpe oñepyrũtava rehegua. Noporandúi hikuái peteĩ temiandu porã reheguánte.

Peteĩ oimo'ãramo Tupã Ruvicha ha'eha TUPÃOGUA — ha Tupã Ruvicha oĩhague "ipype" umi fariseo apytépe — ¿pe TUPÃOGUA piko oĩkuri umi fariseo ryepýpe? ¡Katuete nahániri!

Péicha ñe'ẽpaha ningo pukarã, ¿nahániri? Oĩramo jepe ñembohasa Protestante ombohasáva Lucas 17:21 pehẽngue he'ívo "Tupã Ruvicha oĩ 'pende pype'" (NKJV/KJV), pe *Biblia Jerusalén Nueva* Católica katu ombohasa hekopete he'ívo "Tupã Ruvicha oĩ pende apytépe".

Hesu ha'e pe oĩva ijatýpe, ijapytepekuéra—Ha'e oikótava upe Tavarã Ruvichárõ. Upe jave, umi fariseo oimo'ã oha'arõha Tupã Tavarã. Ha katu

oikuaa vai hikuái. Hesu omyesakã ndaha'emo'ãiha peteĩ Tavarã oĩva peteĩ tendápe añónte, térã oñemboykéva judío-kuérape ĝuarãnte, ha'ekuéra oimo'ãháicha (ha ndaha'éi avei peteĩ tupão, oĩháicha ko'áĝa oimo'ãva). Tupã Ruvicha Renda ndaha'emo'ãi peteĩva umi heta yvypóra mburuvicha renda ojehecháva apytégui, yvyporakuéra ikatuva'erã ohecha ha he'i: "Kóva hína, ápe" térã "upéva hína pe Ruvicha Renda, upépe".

Hesu voi heñói oiko hağua Mburuvichaguasúramo upe Tembiapoguápe, ha'e he'i haguéicha Pilátope hesakã porãme (Juan 18:36-37). Jahechakuaa pe Biblia oipuru jepi pe ñe'ẽ "mburuvicha" ha "tembiapogua" ojoeheguáicha (techapyrãrõ Daniel 7:17-18,23). Pe TUPÃ Ruvicha oúva Rréino Ruvicha oĩkuri upérõ ha upépe, umi fariseo iñ -kuéra ykére. Ha katu ha'ekuéra ndohechakuaaséi chupe imburuvichárõ (Juan 19:21). Oujevývo, ko yvy arigua omboykéta chupe (Apocalipsis 19:19).

Hesu oho tenonde gotyo, Lucas 17-pe oúva versíkulo-kuérape, omombe'u hağua Heğuahẽ mokõiha, Ñandejára Ruvicha oisãmbyhytaháp̃e YVY PYPEGUA PAVE (ipurúvo Moffatt ñembohasa):

> [22] Iñemoaranduhárakuérape he'i: "Oúta ára peipotaitereiháp̃e rei peteĩ ára jepe Ta'ýra Yvypóragua pegueraha hağua. [23] Yvyporakuéra he'íta: '¡Pemañamína, ápe oĩ!' '¡Pema'ẽ, upépe oĩ!' péro aníke pesẽ térã peho ipysyrõ, [24] pe relámpago osyryramo yvága rembe'ýgui ambue rembe'ýpe, upéicha avei oĩta pe Yvypóra Ra'y hi'áraitépe. [25] Péro tenonderãite ohasa'asýta ha oñemboykéta ko ñemoñare ko'ağagua rupi. (Lucas 17:22-25, Moffatt)

Hesu oñe'ẽ pe relámpago omimbíva rehe, Mateo 24:27-31-pe guáicha, omombe'úvo ijuajevy mokõiha oisãmbyhy hağua yvy ape ári. Hesu ndo'éi iñemoñare ndaikatumo'ãiha ohecha chupe ou jeývo—ohecháta hikuái (ehecha Hechos 1:11).

Upéicharõ jepe, hetave yvypóra ndoikuaamo'ãi Chupe IMBA'EJARARÃRAMO (Apocalipsis 11:15) ha oñorairõta Hese (Apocalipsis 19:19)! Heta oimo'ãta Hesu ha'eha pe Antikristo. Hesu ndo'éi kuri pe Tupã Ruvicha oĩha umi fariseo pype—Ha'e he'i chupekuéra ambue hendápe

ndoikemo'ãiha hikuái pe Ruvichápe ijapu rupi (Mateo 23:13-14). Ndo'éi avei kuri Hesu pe Tupão ha'etaha pe Ruvicha.

Tupã Ruvicha ha'e peteĩ mba'e yvyporakuéra peteĩ árape ikatútava oike pype — tekojojáva resureksión árape! Upéicharõ jepe, ni Abraham ni ambue patriarkakuéra ndoĝuahẽi gueteri upépe (ehecha Hebreos 11:13-40).

Umi temimbo'e oikuaákuri pe Tupã Ruvicha ndoikoiha ipypekuéra upérõ, ha ojehechaukava'erãha péicha, ohechaukaháicha ko oúva Lucas 17:21 rire:

> [11] Ha'ekuéra ohendúvo ko'ã mba'e, Ha'e oñe'ẽ jey peteĩ ñe'ẽnga, oĩgui Jerusalen aĝuíme ha ha'ekuéra oimo'ãgui Tupã rréino ojehechataha voi. (Lucas 19:11)

Tupã Ruvicha oĩmbaiténe tenonderãme

Mba'éicha piko jaikuaáta oĩmbáma hína pe Ñesãmbyhy? Omyesakãvo upe porandu, Hesu omoĩ umi mba'e oikótava oje'e haguéicha (Lucas 21:8-28) ha upéi ombo'e:

> [29] Pemañami hesei yvyráre ha opaite yvyráre. [(30)] Ha'ekuéra ikoty jave, pehecha ha peikuaa pendejehegui arahakúpe hi'aĝuimaha. [31] Upéicha avei peẽ, **pehechávo ko'ã mba'e oikoha, peikuaa Tupã ruvicha hi'aĝuimaha**. (Lucas 21:29-31)

Hesu oipota ijeroviahakuéra omoirũ umi mba'e oikótava oikuaa haĝua araka'épa oĝuahẽta Tupã Ruvicha. Hesu he'i avei ijeroviahakuérape ojesareko ha omaña haĝua umi mba'e oikótavare (Lucas 21:36; Marcos 13:33-37). Hesu he'i ramo jepe, heta oĩ nomomba'éiva umi mba'e oikóva yvy ape ári oñembojoajúva umi mba'e oikótavare.

Lucas 22 ha 23-pe, Hesu ohechauka jey pe Tupã Ruvicha ha'eha peteĩ mba'e oñemoañetétava tenonderã, ombo'érõ guare:

> [15]"Py'aite guive aipotaiterei karu ko Pésaq pende ndive ahasa mboyve che jehasa asy; [(16)]ha'e ningo peẽme, ndakaruvemo'ãi ichugui oñemoañete peve Tupã ruvichakuépe." [17]Upéi ha'e

ojapyhy pe kópa, ome'ẽ aguyje, ha he'i: "Peipyhy ko'ãva ha pemboja'o peẽ apytépe; [18]ha'e peẽme, nda'úmo'ãiha úva rykue ou peve pe Tupã Ruvicha." (Lucas 22:15-18)

[39] Ha katu peteĩ umi iñangaipa va'ekue oñemosaingóva hendive oñemoñe'ẽ vai hese ha he'i: "Nde ha'éramo Mesías, ejesalva ndejehe ha oresalva avei." [40]Ha iñirũ katu oñemoñe'ẽ hese ha he'i chupe: "Nde piko nderekyhyjéi Tupãgui? Nde avei reime hína tekoñemboyképe hendive. [41]Ore katu hekópe roime, rojejapohaguére ore rehe, ha'e katu ojapo'ỹ mba'eve ivaíva." [42] Ha he'i Yeshua-pe: "Che Ruvicha, nemandu'áke cherehe reĝuahẽvo ne retãme." [43] Ha Yeshua he'i chupe: "Añetehápe ha'e ndéve, ko árape reĩta chendive Yvága Rógape." (Lucas 23:39-43, Arameo Inglés Sencillo-pe)

Tupã Ruvicha ndouiete voi ojejuka rire Hesu, Marko ha Lucas ohechaukaháicha ñandéve:

[43] José Arimateagua, peteĩ mburuvicha atyguáva herakuã porãva, ha'e voi oha'arõva avei Tupã Ruvicha, ou ha oñembopy'aguasu … (Marcos 15:43)

[51] Ha'e Arimathea-gua, peteĩ táva judío-kuéra mba'éva, ha'e voi oha'arõva avei Tupã ruvicha. (Lucas 23:51)

Páy rire (1 Corintios 15:50-55) umi Hesu rapeguáva onaséta jey oike haĝua Tupã Ruvichakuépe, Juan ohaícha:

[3] Hesu ombohovái ha he'i chupe: "Añetehápe ha'e ndéve, avave nañanasyryrõ, ndaikatumo'ãi ohecha Tupã Ruvicha Róga." [4] Nikodemo he'i Chupe: "Mba'éicha piko ikatu peteĩ kuimba'e heñói jey itujávo? Ikatúpa oike jey isy ryépe ha heñói?" [5] Hesu ombohovái: "Añetehápe ha'e ndéve, peteĩva ndoheñóiramo y ha Pytu'águi, ndaikatúi oike Tupã ruvichakuépe. (Juan 3:3-5)

Tupã remimoĩnguekuéra añónte ohecháta pe Tupã Ruvicha ipaháva, milenio riregua.

Ko'áĝa katu peikuaaveke, Hesu oikove jey rire, ombo'e jey hague pe Tupã Ruvicha rehegua:

> [3] Ojehechauka jey avei hekovére ohasa rire ijehasa asy, heta techaukaha ndaikatúiva oñembotavy rupive, ojehechaukávo chupekuéra irundypa ára pukukue ha oñe'ẽvo mba'e Tupã ruvichakuére. (Hechos 1:3)

Umi ñemoñe'ẽ peteĩha ha pahague ome'ẽva'ekue Hesu ha'e kuri Tupã Ruvicha rehegua! Hesu ou maranduhára raramo ombo'e hağua upe Ruvicha rehegua.

Hesu avei ojapo Apóstol Juan ohai hağua pe Dios Rréino milenario oĩtava yvy ári rehegua. Ehecha mba'épa ha'e ojapo Juan ohai hağua:

> [4]Ahecha umi oñekutúva'ekue akãre oñemoañetéhaguére Hesúpe ha Tupã ñe'ẽre, umi noñembojapysakái'akue pe mymbáre térã iñemoñare, ha noñemoĩ'akue chupe itajýra térã ipópe. Ha oikove jey hikuái ha oporokuái Cristo ndive peteĩ su ary pukukue. (Apocalipsis 20:4)

Umi Hesu reroviaha ypykue ombo'e kuri Tupã Ruvicha su ary pukukue oĩtaha ko yvy ári ha omyengoviáta ko yvy arigua mburuvichakuérape, pe Biblia he'iháicha (ehecha Apocalipsis 5:10, 11:15).

Mba'érepa, Tupã Ruvicha tuichaiterei mba'éramo, hetave ndohendúi heta mba'e hese?

Peteĩ pehẽngue ha'e Hesu he'ígui chupe peteĩ mba'e ñemimby:

> [11]Ha he'i chupekuéra: "Peẽme oñeme'ẽ peikuaa hağua Tupã ruvicha ñemimby; ha umi okápe ğuarã katu, opa mba'e ojehu ñe'ẽñemiháme. (Marcos 4:11)

Ko'áĝa peve jepe Tupã Ruvicha añeteguáva ha'e peteĩ ñemimby hetávape ğuarã, ha'éicha avei Tupã rembiaporã hetavéva (ehecha avei ore aranduka reíva, oĩva ñandutípe www.ccog.org hérava: TUPÃ REMBIAPORÃ ÑEMIMBY Mba'érepa Tupã ojapo opa mba'e? Mba'érepa Tupã ndejapo?).

Pemañamína avei, Hesu he'ihague pe ára paha (ko tiémpo pegua) oğuahẽtaha (pya'e) oñemombe'u rire yvy tuichakue javeve marandu porã tetã yvagagua, techaukarã ramo opaite tetãme ğuarã:

> [14] Ha ko marandu porã tetã ruvichakuéra rehegua oñemomarandúta yvy tuichakue javeve techaukarãicha opavave tetãme ğuarã, ha upéi oğuahẽta ipaha. (Mateo 24:14)

Ñemyasãi Marandu Porã Tupã Ruvicha rehegua iñimportanteterei ha ojejapova'erã **ko'ã ára pahápe**. Ha'e peteĩ "marandu porã" ome'ẽgui ñeha'arõ añeteguáva yvyporakuéra mba'asýpe ğuarã, oimeraẽ mburuvicha políticoha'íva jepe.

Rejesareko ramo Hesu ñe'ẽnguérare, hesakã porãta pe tupão cristiano añetegua oikuaaukava'erãha ko'ágaite pe evangelio tetã'i rehegua. Kóva ha'eva'erã pe mba'e tenonderã Tupãópe ğuarã**.** Ha péva ojejapo porã hağua, ojeipuruva'erã heta ñe'ẽ. Péva ha'e pe Tupão Dios Pegua Osegíva oñeha'ãva ojapo. Ha upévare ko aranduka'i oñembohasa hetaite ñe'ẽme.

Hesu ombo'e hetave ndoipyhýmo'ãiha Haperã:

> [13] "Peike pe rokẽ po'i rupi; tuichágui pe rokẽ ha ipéva pe tape ogueraháva ñehundípe, ha heta oikéva ipype. [14] Po'i katu pe rokẽ ha ijetu'u pe tape ogueraháva tekovépe, ha mbovymínte ojuhúva chupe. (Mateo 7:13-14)

Tupã Ruvicha Reko marandu porã ogueraha tekovépe!

Iporã jahechakuaa, jepe heta oñemboheróva cristiano-kuéra ndohechakuaáiramo jepe Cristo omotenondevékuri pe evangelio Ñandejára Ruvicha Rógagua ñemomarandu, umi teólogo ha historiador ndaha'éiva tupãmba'e rehegua katu oikuaa porã jepi ha'eha upéva pe Biblia añetehápe ombo'éva.

Upéicharõ jepe, Hesu voi oha'arõkuri idisípulokuéragui ombo'e hağua pe evangelio Tupã Rréino rehegua (Lucas 9:2,60). Pe rréino oútava oñemopyendátagui Tupã léire, oguerúta py'aguapy ha tekoporã—ha ñamotenondérõ umi léi ko árape ñandegueraha py'aguapy añeteguápe (Salmo 119:165,172; Efesios 2:15).

Ha ko marandu porã tetã rehegua ojekuaáma kuri Testamento Ymaguarépe.

3. Ojekuaápa pe Tavarusu pe Testamento Tuja-pe?

Hesu ñemoñe'ẽ ypykue ha ipahague ojehaíva oñe'ẽva'ekue Tupã Ruvicha Rógagui marandu porã (Marcos 1:14-15; Hechos 1:3).

Tupã ñesãmbyhy ha'e peteĩ mba'e umi judío Hesu árapeguáva oikuaava'erãmo'ã, oñeñe'ẽgui hese iñe'ẽporãndu kuatiápe, ko'áĝa ja'éva Testamento Yma.

Daniel Oporombo'e Tetã Ruvichakuére

Maranduhára Daniel ohai:

> [40]Ha pe tetã irundyha imbarete kuarepotíicha, kuarepoti omopẽ ha omboja'o rupi opa mba'e; ha kuarepoti oñembohy'ívaicha, upe tetã omopẽta ha oñembohy'íta umi ambuépe. [41] Rehechahaguéicha py ha pysã, oñembojehe'áva ñai'ũ apopyre ha kuarepotígui, pe tetã guasu oñemboja'óta; upeicharõ jepe, kuarepoti mbarete oĩta ipype, rehechahaguéicha kuarepoti oñembojehe'a ñai'ũ apopyrépe. [42] Ha pysã oñembojehe'aháicha kuarepotíre ha ñai'ũ apopyrére, upéicha pe tetã guasu oñembojehe'áta imbarete ha ikangýva. [43] Rehechahaguéicha kuarepoti ojehe'áva ñai'ũ po'i ndive, ojohe'áta yvypóra ra'ỹndi; ha katu ndojokamo'ãi ojuehe, kuarepoti ndojokói haguéicha ñai'ũ po'íre. [44] Ha ko'ã mburuvichakuéra árape, yvága Ruvicha omoñepyrũta peteĩ mburuvicha guasu araka'eve ndojapipáiva; ha pe mburuvicha guasu ndopytamo'ãi ambue tetã mba'erã; omboja'o'íta ha ohundipaite ko'ã mburuvicha guasu, ha opytáta tapia ĝuarã. (Daniel 2:40-44)

> [18] "Umi Yvága Ruvicha marangatu katu ohupytýta upe ñesãmbyhy, ha oguerekóta opa ára ĝuarã, opa ára ha opa áraite ĝuarã." (Daniel 7:18)

> [21] "Amaña hína kuri; ha pe tesa'i voi oñorairõ umi marangatu rehe, ha ipu'aka hesekuéra, [22] ou peve pe Yma Guare Ára, ha ojejapo peteĩ tekojoja umi Yvatetegua marangatu ykére, ha oĝuahẽ ára

umi marangatu oguereko hağua pe mburuvicha guasu. (Daniel 7:21-22)

Daniel rupive jaikuaa oğuahẽtaha ára Tupã Ruvicha oitypaitetaha ko yvy aruvichakuéra ha opytáta opa ára ğuarã. Jaikuaa avei umi marangatu oguerekotaha pe iñemboja'o ohupyty hağua ko ruvicha.

Heta Daniel marandukuaa pehẽngue ha'e ñane ára guarã, ko sa'ary XXI-pe.

Jahechami heta ñe'ẽngue pe Ñe'ẽme'ẽ Pyahu pegua:

> 12 "Umi pa tesa'i rehechava'ekue ha'e pa mburuvicha guasu ne'ĩrava gueteri ohupyty tetã, ha katu ohupyty hikuái pu'aka peteĩ aravopapente mburuvicha guasúicha pe mymba vaíndi. 13 Ko'ãva peteĩ ñe'ẽme oĩ, ha ome'ẽta imbaretekue ha ipu'aka pe mymba aña'ípe. 14 Ko'ãva oñorairõta pe Imemby So'o'íre, ha pe Imemby So'o'i ipu'akáta hesekuéra, ha'égui Mburuvichakuéra Mburuvicha ha Járakuéra Jára; ha umi oĩva hendive ha'e oñehenóiva, oñeiporavóva ha jeroviaha." (Apocalipsis 17:12-14)

Upéicha, jahecha pe Testamento Yma ha Pyahúpe oĩha pe temiandu oĩtaha paha árape peteĩ tetã yvy arigua oguerekóva pa pehẽngue, ha Ñandejára ohunditaha ha omoñepyrũtaha Iñesãmbyhy.

Isaías Ombo'e Tupã Ruvichakuére

Ñandejára omoñe'ẽ Isaías-pe ohai hağua Tupã Ruvicha vore peteĩha rehegua, pe peteĩ arapepo ojeikuaáva milenio ramo, kóicha:

> 1 Jessé ra'ỹigui osẽta peteĩ Yvyra rakã, ha hapo guive okakuaáta peteĩ Yvyra apy. 2 Hese opytáta Ñandejára Pytu, arandu ha kuaapy pytu, ñemoñe'ẽ ha mbarete pytu, kuaapy ha Ñandejára kyhyje pytu.
>
> 3 Hembipota ha'e Ñandejára kyhyjégui, Ha ndojuzgamo'ãi hesa ohechaháicha, Ndojapomo'ãi avei jeporavo ihenduha rupi; 4 Ha katu tekojoja rupi ojuzgáta umi mboriahúpe, Ha ojapóta jeporavo hekoitépe

umi yvy arigua py'a guapýpe ĝuarã; Ombotáta yvy ijurupe guasu rykue reheve, Ha ijurupe pytu reheve ojukáta umi iñañávape. (5)Tekojoja ha'éta iku'a ku'a aoku, Ha jerovia katu ijao aoku.

6"Pe guasu oikóta avei pe ovecha ra'y ndive, pe jaguarete oñenóta pe kavara ra'y ndive, pe vaka ra'y, pe león ra'y ha pe vaka kyra oñondivepa; ha peteĩ mitã'i ogueraháta chupekuéra. 7Pe vaka ha pe oso okarúta kapi'i; imembykuéra oñenóta oñondive; ha pe león okarúta kapi'i ku'i pe vakaicha. 8 Mitã oñembokambúva oñembosaráita mbói karape kuárare, ha mitã ojeipe'ámava ikambúgui omoingéta ipo mbói po'i kuárare. 9 Avave ndojapomo'ãi mba'e vai térã nombyaimo'ãi Che yvy marangatu kompletoitépe, yvy henyhẽtahágui Ñandejára kuaapyguágui, yguasu y ojaho'íháicha.

10 "Ha upe árape oĩta peteĩ Jesse rapo, Oñembo'ýtava techaukahárõ umi héntepe; Pórke umi tetã ambueguáva ohekáta Chupe, Ha ipytu'uha oñemomba'eguasúta." (Isaías 11:1-10)

Pe mba'érepa ha'e kóva ha'eha pe pehẽngue peteĩha térã pe ára peteĩha Tupã Ruvicha rehegua, ha'e haguére kóva ha'eha peteĩ ára oikótahápe hekoitépe (oĝuahẽ mboyve pe táva marangatu, Jerusalén Pyahu, oguejy yvágagui, Apocalipsis 21) ha ohóta su ary pukukue. Isaías omoañete ko ára hekoitépeha oñemongu'évo péicha:

11 Oikóta upe árape Ñandejára omoĩ jeytaha ipo mokõiha jey Oipe'a hagua hembýva hetãgui opytava'ekue, Asiria ha Egipto-gui, Patros ha Kus-gui, Elam ha Sinar-gui, Hamat ha ypa'ũgui.

12 Omoĩta peteĩ poyvi tetãnguérape guarã, ha ombyatýta Israel oñemosẽva'ekue, ha ombyatýta Judá oñemosarambíva'ekue yvy irundy apýragui. 13 Avei Efraim ñarõ okañýta, ha Judá ija'e'ỹva oñekytĩmbáta; Efraim ndojoroguyvéima Judáre, ha Judá nomomýirimo'ãvéima Efraímpe. 14 Ha katu hikuái ho'áta Filistia kuérape ijati'ýre kuarahy reike gotyo; Oñondive omonda'áta hikuái umi tetã kuérape kuarahyresẽ gotyogua; Ipo omoĩta hikuái Edom ha Moab ári; Ha Amón ñemoñare oñemoĩta iñe'ẽme. 15 Ñandejára ohundipátaite pe Para Egipto-pegua juru; Iyvy'atã mbarete rupive

ombopóta ipo ysyry ári, ha oikutúta hese pokõi ysyry rapépe, ha ojapóta yvypóra ohasa yvy pirúre. (16)Oĩta peteĩ tape guasu hembýva hetãguápe ãguarã, umi opytáva -gui Asiria-gui, oiko haguéicha Israel-pe ãguarã osẽrõ guare Egipto retãgui. (Isaías 11:11-16)

Isaías oñemomýi avei ohai hagua:

> 2 Ágã katu oikóta ára pahápe pe Tupã róga yvyty oñemopyendáta yvytykuéra ári, ha oñemopu'ãta yvyty'i ári; ha opaite tetã oñembohasáta hese. 3 Heta tetãygua oúta ha he'íta: "Peju, jaju yvagapeguápe Ñandejára róga guasúpe, Jacob Ñandejára Rógape; ha'e ñanembo'éta haperã, ha jaikóta haperãre." **Sion-gui osẽta léi**, ha Ñandejára ñe'ẽ Jerusalén-gui. 4 Ha'e omoĩta tekojoja tetãnguéra apytépe, ha ombojarúta heta tetãguápe; Omoambuéne iku'a ñorairõrãgui ararova apoharã, ha iñu'ã ñorairõrãgui yvyra kytĩha apoharã; **Tetã ndohupimo'ãi ku'a iñirũ tetã rehe, ha ndoikuaasevéima hikuái ñorairõ**. ... 11Yvypóra jehecha yvatégui oñemomirĩta, yvypóra jekupyty oñemomirĩta, ha Ñandejára añónte oñemomba'eguasúta upe árape. (Isaías 2:2-4,11)

Upéicha, oikóta peteĩ ára py'aguapyrã yvy ári. Ipahápe, kóva oikóta opa ára ãguarã, Hesu oisãmbyhývo. Oñemopyendávo heta jehaipyre marangatu ári (Salmo 90:4; 92:1; Isaías 2:11; Oseas 6:2), pe Talmud judío ombo'e kóva ipukutaha 1.000 ary (Talmud Babilónico: Tractato Sanhedrin Folio 97a).

Isaías oñemomýi ohai hagua avei ko'ãva:

> 6 Ñandéve ãguarã heñói peteĩ Mitã, ñandéve oñeme'ẽ peteĩ Ta'ýra; Ha mburuvicha guasu oĩta Hi'áti pehẽngue ári. Ha héra oñehenóita Ijapajeréiva, Iñemoñe'ẽhára, Tupã Imbaretéva, Túva Opave'ỹva, Py'aguapy Ruvicha. (7) Hembirekorã mburuvichakuéra ha py'aguapýpe ndopamo'ãi araka'eve, Davi apykápe ha hetã ári, omohenda ha omombarete hagua tekojoja ha tekoitépe upe guive, opa ára ãguarã. Ñandejára Atyguasu Ruvicha py'arory ojapóta kóva. (Isaías 9:6-7)

Jahechakuaa Isaías he'iha Hesu ou ha omopyendáta peteĩ tetã'i oguerekóva sãmbyhy. Heta ojeroviáva Cristo-re omoñe'ẽramo jepe ko jehaipy, tenondaitépe jasypakõime, ndojapysakái hikuái ha'eha peteĩ ñe'ẽmboja'o oñe'ẽva Tupã ñesãmbyhýre, ndaha'éi Hesu heñói reínteva. La Biblia ohechauka Tupã Ruvicha oguerekoha peteĩ sãmbyhy oguerekóva léi ijypýpe oikóva hese, ha Hesu ha'etaha mburuvicha guasu hese. Isaías, Daniel ha ambuekuéra oñe'ẽmboja'o hese.

Tupã léi ha'e mborayhu rape (Mateo 22:37-40; Juan 15:10) ha Tupã Ruvicha oñesãmbyhýta umi léi ári. Upévare, Tupã Ruvicha, heta oĩramo jepe ko yvy ári ohecháva chupe ambue hendáicha, oñemopyendáta mborayhúre.

Salmos ha Hetave

Ndaha'éi Daniel ha Isaías añónte Tupã omokyre'ỹva'ekue ohai hagua pe Tupã Ruvicha oútavare.

Ezequiel oñemomýi ohai hagua umi Israel *ypykuéra* atyguáva (ndaha'éi hudío-kuéra añónte) oñemosarambiva'ekue pe Tembiasy Guasu aja oñembyaty jeytaha oñondivepa pe arapýre ñesãmbyhy su arýpe:

> **17 Upévare ere: 'Péicha he'i Ñandejára Tupã: "Ambyatýta peẽ umi tetãgui, ambyatýta peẽ umi tetã mombyry peñemosarambihaguégui, ha ame'ẽta peẽme Israel retã."' 18 Ha oho hikuái upépe, ha oipe'áta upégui opaite mba'e ky'a ha opaite mba'e Tupã ndoguerohorýiva. 19Upéicharõ ame'ẽta chupekuéra peteĩ korasõ, ha amoingéta ipype peteĩ ánga pyahu, ha anohẽta ikorasõ itaichaiteva hetekuéragui, ha ame'ẽta chupekuéra peteĩ korasõ tete rehegua, (20) oguata hagua Hekorapykuéra rapére ha oñangareko hagua Che rembiapoukapykuérare ha ojapo hagua; ha ha'ekuéra ha'éta Che retãygua, ha Che ha'éta imarangatu. 21 Ha katu umi ikorasõ ohoáva hembipota ky'a ha ijepigua vaíre, amoĩta hembiapo akãre voi," he'i Ñandejára Tupã. (Ezequiel 11:17-21)**

Umi Israel ñemoñare ndojesarambimo'ãvéima, ha katu oñemoĩmbáta Tupã rembiapoukapýre ha opytáta ho'u hagua mba'e ky'a (Levítico 11; Deuteronomio 14).

Pemañami ko'ãva Salmos-pe, marandu porã Tupã ñesãmbyhy rehegua:

> 27 Yvy rembe'y guive opavave imandu'áta ha ojevýta Ñandejárape,
> Ha tetãnguéra ogayguakuéra opavave oñembojeroviáta Nde renondépe. 28 Pórke e , Ñandejára mba'e ningo pe mburuvicha guasu, Ha Ha'e oisãmbyhy tetãnguérape. (Salmos 22:27-28)
>
> 6 Nde apyka, ¡Ñandejára, opytáta tapiaite ĝuarã; peteĩ mboka hekojojáva ha'e Nde retãmboka. (Salmos 45:6)
>
> 1 Puraheipáke Ñandejárape peteĩ purahéi pyahu! Puraheipáke Ñandejárape, yvy tuichakue. 2 Puraheipáke Ñandejárape, pemomorã Héra porã; pemombe'u ára ha ára Ijesalvasiõ marandu porã. 3 Pemombe'u tetãnguéra apytépe Imba'eguasuha, opaite tavayguakuéra apytépe hembiapokue hechapyrãva. (Salmos 96:1-3; ehecha avei 1 Crónicas 16:23-24)
>
> 10 Nde rembiapokuéra nembojeroviaáta, Ñandejára, Ha ne rembiguái marangatu nembohorýta. 11 Ha'ekuéra oñe'ẽta ne retã guasu mimbipáre, Ha omombe'úta ne mbarete, 12 Oikuaauka hagua yvypóra ra'ykuérape hembiapo mbarete, Ha ityvy mimbipáva. 13 Ne retã guasu ningo peteĩ retã guasu opave'ỹva, Ha ne ñesãmbyhy opytáta opa ára ĝuarã. (Salmo 145:10-13)

Heta haihára Testamento Ymaguarépe ohaíkuri avei mba'e ojehúva pe tetã'ýre (techapyrãrõ Ezequiel 20:33; Abdías 21; Miqueas 4:7).

Upéicha, Hesu oñepyrũrõ guare ombo'e Ñandejára Rréino marandu porã, umi ohendúva chupe upe jave oikuaáma voi michĩmi mba'épa he'ise upéva.

4. Mbo'épa umi Apóstol kuéra Marandu Porã Tupã Ruvicha Rógagua?

Heta oĩramo jepe oimo'ãva marandu porã ha'eha pe marandu porãnte Hesu rekovégui, añetehápe katu Hesu reroviaha ombo'e hikuái Tupã Ruvicha Reko marandu porã. Upéva ha'e pe marandu Hesu oguerúva'ekue.

Apóstol Pablo ombo'e Tupã Ruvicha ha Hesu rehegua:

> [8] Ha oike sinagogápe ha oñe'ẽ py'aguasúpe mbohapy jasy pukukue, omyesakãvo ha omokyre'ỹvo mba'épa he'ise Tupã Ruvicha Reko. (Hechos 19:8)
>
> [25] Ha añetehápe, ko'áĝa aikuaa peẽme, peẽ apytépe aha hague amombe'úvo Tupã Ruvicha Reko. (Hechos 20:25)
>
> [23] Upémarõ omoĩ rire hikuái chupe peteĩ ára, heta oho hendápe hóga oikohápe, ha'e katu omyesakã ha omoañete mbarete chupekuéra Tupã Ruvichakuéra rehegua, omokyre'ỹvo chupekuéra Hesu rehegua Moisés Léi ha Maranduhára kuéra ñe'ẽgui, pyhareve guive ka'aru peve. … [31] omombe'úvo Tupã Ruvichakuéra ha ombo'évo umi mba'e Ñandejára Jesucristo rehegua py'a guapýpe, avave ndojokói chupe. (Hechos 28:23,31)

Jahechakuaa Ñandejára Ruvicha ndaha'eiha Hesus reheguánte (jepémo Ha'e tuicha mba'e ipype), Pabulo ombo'e haguéicha avei Hesus rehegua ijehegui, pe ombo'e va'ekuégui Ñandejára Ruvicha rehegua.

Pablo avei ohenói chupe Tupã marandu porã, ha katu upéva ha'e gueteri pe Tupã Ruvicha marandu porã:

> [9]... roikuaaukámi peẽme Tupã marandu porã ... [12]peikove haĝua Tupã hekópe, ha'éva pe pehenóiva iñesãime ha imba'eguasúpe. (1 Tesalonicenses 2:9,12)

Pablo avei ohenói chupe Cristo marandu porã (Romanos 1:16). Hesu "marandu porã", pe marandu Ha'e ombo'eva'ekue.

Jahechakuaa ndaha'eiha peteĩ marandu porã Hesukrísto rekovére térã ñanepysyrõ reheguánte. Pablo he'i Cristo marandu porã oguerekoha ipype Jesus ñe'ẽrendu, Ijevy jey, ha Ñandejára ñembojovake:

> 6 … Tupã tohepyme'ẽ jehasa asýpe umi penembohasa asývape, 7 ha peẽ katu, pehasáva asy, topytu'u orendive Ñandejára Jesucristo ojehechaukáta vove yvágagui iñangareko mbarete ndive,8 tata rendýpe oñevengávo umi ndoikuaáivagui Tupãme, ha umi nohenduséivagui Ñandejára Jesucristo marandu porã. 9Ko'ãva oñekastigáta ñehundípe opa'ỹva Tupã Ruvicha renondégui ha Imbaretekue mimbígui, (10)Ha'e ou vove, upe Ára, oñemomba'eguasúvo hembiapoporã apoharekuéra apytépe ha oñemomba'e hağua opaite ojeroviáva apytépe, ore ñe'ẽ ojerovia haguére pende apytépe. (2 Tesalonicenses 1:6-10)

Pe Ñe'ẽme'ẽ Pyahu ohechauka pe mburuvicha guasu ha'eha peteĩ mba'e jahupytýtava, ndaha'éi ñande jarekohaiteha ko'áğa:

> 28 jahupyty hína peteĩ mburuvicha guasu ndaikatúiva oñemomyi. (Hebreos 12:28)

Ikatukuaa ñantende ha ñaha'arõ ñaimetaha Ñandejára Ruvichakuépe ko'áğa, ha katu ndajaikéi gueteri ipype pavẽ.

Pablo he'i porãite avave ndoikéiha ipaháp̃e Tupã Ruvichakuépe yvypóra omano ha opu'ãvaicha, oikóva *opu'ã* jey rire:

> 50 Ha'e peẽme ko'áğa, che joyke'ykuéra, tete ha tuguy ndaikatuiha oherencia Tupã rréino; ha ky'a ndoherenciai imba'eporãva. 51 Pehecha, amombe'u peẽme peteĩ mba'e ñemimby: Nañaimemo'ãi opavave oke, ha katu opavave ñamoambuekatúta— 52 sapy'aitépe, tesay memby'ípe, trompeta paháp̃e. Oñembopúta pe trompeta, ha umi omanóva opu'ãta ndaikatuivévo ho'a, ha ñande ñamoambuekatúta.
>
> 1 Upévare, añe'ẽmondo ndéve Tupã ha Ñandejára Jesucristo renondépe, pe ohechakuaátava umi oikovévape ha umi omanóvape ojehechaukávo ha oúvo imba'e'eta.

(2 Timoteo 4:1)

Pablo ndaha'éi upévante ombo'eva'ekue, ombo'e avei Hesu ome'ẽtaha pe Tavarusu Tupã Ru pópe:

> 20 Áĝa katu Cristo opu'ã umi omanóvagui, ha'e pe tenonderãguáva umi oke va'ekue apytégui. 21 Yvypóra rupi oĝuahẽgui mano, yvypóra rupi avei oĝuahẽ umi omanóva jeupí. 22 Adánpe opavave omano haguéicha, péicha avei Cristo-pe opavave oikove jeýta. 23 Ha katu peteĩteĩ iñemohenda teépe: Cristo, ypykue; upe rire umi Cristo mba'éva, Ha'e ou vove. (24) Upéi ou ipaha, Ha'e ome'ẽ vove mburuvicha guasu Tupã Itúvape, ombopaha vove opaite ñesãmbyhy, opaite pu'aka ha mbarete. 25 Ha'e oisãmbyhy va'erã omoĩpa peve opa ija'e'ỹva ipy guýpe. (1 Corintios 15:20-25)

Pablo ombo'e avei umi hembiapo vai apohára (umi oñembotovéva Tupã rembiapoukapy) ndojapyhýmo'ãiha Tupã Ruvicha Reko:

> 9¿Ndoikuaáipa peẽ umi hembiapo vai apohare ndojapyhýmo'ãiha Tupã ruvicha? Ani pejehe'a. Ni umi oporombotavýva, ni umi oñembojovakeva ta'ãngáre, ni umi oñemombotavýva, ni umi kuimba'e oñondive oñemombotavýva, ni umi sodomita, (10)ni umi mondaha, ni umi ipy'aherakuãva, ni umi oka'úva, ni umi oñe'ẽngáva, ni umi oporombyepyrũva ndojapyhýmo'ãi Tupã ruvicha. (1 Corintios 6:9-10)

> 19 Ko'áĝa katu ojekuaa porã mba'épa umi tete rembiapo: pokarẽ, jepokaraí, teko ky'a, teko aña, (20) ta'anga jerovia, paje, py'arõ, ñorairõ, ñemaña, pochy guasu, tembipota ijeheguíva, joavy, jerovia'ỹ, 21 ñemokõi, jejuka, ka'u, vy'a guasu, ha umi mba'eichagua; ko'ãva rehe ha'e peẽme tenonderãite, ha'e haguéicha avei peẽme ymave, umi ojapóva ko'ã mba'e ndojeguerekomo'ãi herénsia Tupã rréinope. (Gálatas 5:19-21)

> 5 Peikuaáma katu avave ijapúva, iñemopotĩ'ỹva, térã viru rekovéva, ha'éva tupã'i rayhuhára, ndoguerekóiha mba'eve herencia Cristo ha Tupã ruvichakuépe. (Efesios 5:5)

Tupã oguereko tekorã ha ojerure ñambyasy ñande angaipáre ikatu hağuáicha jaike Heta Ruvichakuépe. Tekotevẽ ñande ñe'ẽrendu Tupãme jahupyty hağua Pe Espíritu Santo ha avei jahupyty hağua ñesãso:

> 29 …Pedro ha umi apóstol … he'i: "Ñande jajapova'erã Ñandejárape yvypóragui. … 32 Ha ore ha'e iñangareko ko'ã mba'ére, ha péicha avei pe Espíritu Santo, Ñandejára ome'ẽva umi oñangarekóvape hese." (Hechos 5:29,32, AFV)

> 5 Cristo … 8 Ha'e, Tajo'a ramo jepe, oñemoarandu oñesãmbyhy hağua umi mba'e ohasava'ekue rupive. (9) Ha oñemohu'ã rire, oiko chugui pe ome'ẽva tekove pyahu opa ára ğuarã mayma oñesãmbyhývape chupe, (Hebreos 5:5,8-9)

Apóstol Pablo oñemoñe'ẽkuri oĩtaha nombo'éiva Hesu marangatu ha'eha pe ñembohovái, ha katu ohechakuaa ambue tape:

> 3 Grasia ha py'aguapy peẽme Ñandejára Túva ha ñane Ruvicha Jesucristo-gui, (4) ha'e oñeme'ẽva'ekue ñane angaipakuérare, ñanepysyrõ hağua ko ára aña ko'ağaguágui, ñane Ñandejára ha Túva rembipotáicha, (5) chupe tova gueteri gueteri mimbipa. Amén. 6 Chejurujái peẽ pendererova pya'e haguére pe ohenóiva'ekuégui peẽme Cristo poriahuvereko rupive, peteĩ marandu porã ambuévape, (7) ndaha'éiva ambue; hákatu oĩ umi penembopy'apýva ha omoambueséva Cristo marandu porã. 8 Ha katu ore, térã peteĩ anhel yvágagui, ro'e ramo jepe peẽme ambue marandu porã pe ore romombe'úvagui, toñehundi. 9 Ro'ehaguéicha ymave, ha ko'ágã ha'e jey: oĩramo oñemombe'úva peẽme ambue marandu porã pe pehupytyhágui, toñehundi. (Gálatas 1:3-9)

> 3 Ágã katu chekyhyje, ani hağua pe ofyra ombotavy haguéicha Evápe iñarandúpe, pende akã oñembyai pe jesarekopy'ỹ oĩva Cristo-pe guive. (4) Ha'éramo pe ouva oñe'ẽ ambue Hesu rehe ore roñe'ẽ'ỹ haguére, térã pehupyty ambue espíritu pehupyty'ỹ va'ekue, térã ambue marandu porã pemoañete'ỹ va'ekue — ikatu voi peheja rei! (2 Corintios 11:3-4)

Mba'épa pe marandu "ambue" ha "iñambuéva", añetehápe ijapuva'ekue?

Pe marandu japu oguereko heta vore.

Oñembohapévo, pe marandu japu ha'e jerovia ndereikotevẽiha reñemoĩ Tupã ñe'ẽme añetehápe ha reñeha'ãmbaitévo reiko Hapekuéra añeteguápe, ha'e aja reikuaaha Chupe (ehecha Mateo 7:21-23). Py'ỹinte oñemopyenda pejeheguávonte rekávo.

Pe mbói ombotavy Evápe oguerovia hagua peteĩ marandu japu haimete 6000 ary ohasava'ekuépe (Génesis 3)—ha upe guive yvyporakuéra oguerovia oikuaaveha Tupãgui ha ha'ekuéra voi oiporavova'erãha iporãva ha ivaíva. Hẽe, Hesu ou rire, Héra oñembojoaju jepi heta marandu japúre—ha kóva oho tenonde gotyo gueteri ha oho meméta Anticristo pahague ára peve.

Áĝa katu, Apóstol Pablo árape, pe marandu japu ha'e kuri peteĩ jehe'a Gnóstico/Místico añetegua ha jejavy apytégui. Umi Gnóstico oguerovia kuri pe arandu ijojaha'ỹva ha'eha pe oñeikotevẽva ojehupyty hagua arandu pypuku ángape, ha upéicha avei pe salvasiõ. Umi Gnóstico-kuéra oimo'ãmi pe tete ojapóva ndoguerekóiha mba'eve he'iséva ha ndojaposei hikuái Tupã he'iháicha umi mba'e rehe, pe ára pokõiha pytu'u Sabádo-icha. Peteĩva umi mbo'ehára japu apytégui ha'e kuri Simón Mago, pe Apóstol Pedro oja'óva ha omomarandúva chupe (Hechos 8:18-21).

Ha katu ndahasy'ỹi

Testamento Pyahu ohechauka Felipe ombo'e hague Tupã Ruvicha:

> [5]Upéi Filipe oguejy táva Samaria-pe ha omomarandu Hesu Kirito rehegua chupekuéra. … [12]Ha'ekuéra oguerovia Filipe-pe omombe'u aja chupekuéra Tupã Ruvicha Reko rehegua … (Hechos 8:5,12)

Upéicharõ jepe, Hesu, Pablo ha umi hemimbo'ekuéra ombo'e ndahasýiha jaike hagua Tupã Ruvichakuépe:

> [24] Ha Hesu ohechávo chupe ojepy'apyetereiha, he'i: "Mba'e hasýpa umi imba'ehetávape oike hagua Tupã ruvichakuépe! [25]

Pórke hasy'ive peteĩ kamélope ohasa hağua peteĩ ju jeguáva rupi, peteĩ kuimba'e imba'ehetávagui oike rangue Tupã ruvichakuépe."

[26] Ha umi ohendúva he'i: "Mávapa piko ikatu ojesalva?"

[27] Ha'e katu he'i: "Umi mba'e hasyetereíva yvypórape ğuarã, ikatu ojejapo Tupãme." (Lucas 18:24-27)

[22]"Ñambohasava'erã heta jehasa asy rupi Ñandejára retãme." (Hechos 14:22)

[3] Roaguyjevete va'erã Ñandejárape tapiaite penendive, che ryke'ykuéra, ha'e rupi peteĩ mba'e hekopegua, pende jerovia okakuaaitereígui, ha pe mborayhu oĩva pende apytépe opavave ojuehegui, (4) upéicha rupi ore rojeroviapy pende rehe umi Tupã aty apytépe pende py'aguapy ha pende jerovia rehegua, opaite umi ñembohory ha jehasa asy pehasáva apytépe, [5] ha'éva techaukaha hesakãva Tupã ñe'ẽrereko hekopeguávagui, pejehechauka hağua peikokuaaha Tupã retãme ğuarã, ha upévare pehasasýva avei; (6) Tupãme ğuarã hekopegua rupi ombohovái hağua jehasa asy umi penembyasývape, (7) ha ome'ẽ hağua pende, umi pehasasývape, pytu'u ore ndive Ñandejára Hesu ojehechaukáta vove yvágagui iñangareko mbarete kuéra ndive, (2 Tesalonicenses 1:3-7)

Ko ára jehasa'asykuéra rupi, mbovymínte oñehenói ha oñeiporavo ko'áğa rupi oĩ hağua ipype (Mateo 22:1-14; Juan 6:44; Hebreos 6:4-6). Ambuekuéra katu oñehenóita upe rire, Tupã Ñe'ẽ he'iháicha umi "iñe'ãme ojavyva'ekue oikũmbýta, ha umi oñe'ẽ vai va'ekue katu oikuaáta mbo'epy" (Isaías 29:24).

Apóstol Pedro ombo'e pe Tupã ruvicha opytaha opa ára ğuarã, ha Tupã marandu porã oñehenduva'erãha kyre'ỹme, anítei oĩ huísio:

[10]Upévare, che joyke'ykuéra, peñeha'ãveke pemba'ejoja hağua peneñehenói ha peneñeiporavohague, pórke pejapóramo ko'ã mba'e, araka'eve ndapejavy mo'ãi; [11]péicha oñeme'ẽta peẽme tape hetaitépe peike hağua ñande Ruvicha ha Ñandejára Jesucristo retã opave'ỹvape. (2 Pedro 1:10-11)

> [17] Oguahẽma ára oñepyrũ hagua ñe'ẽjovake Tupã rógape; ha oñepyrũramo ñanderehe, mba'éichapa opáta umi ndojapóiva Tupã marandu porã? (1 Pedro 4:17)

Tupã Ñe'ẽ aranduka pahakuéra ha Tavarã

Tupã Ñe'ẽ ohekombo'e "Tupã ha'eha mborayhu" (1 Juan 4:8,16) ha Hesu ha'eha Tupã (Juan 1:1,14)—Tupã Ruvicha oguerekóta peteĩ Mburuvicha guasu ha'éva mborayhu ha hembiapoukapy oipytyvõva mborayhúpe, ndaha'éi py'arógape (ehecha Apocalipsis 22:14-15).

Tupã Ñe'ẽ ohechauka avei Tupã omondótaha peteĩ anhel omombe'útava pe marandu porã opa'ỹva Tupã retã rehegua (Apocalipsis 14:6-7) ha upéi ambue anhel ohechaukátava, tuicháramo jepe, Babilonia ho'aha (Apocalipsis 14:8-9). Ko'ã marandu ha'éta ñemoañete yvagapegua pe marandu porã rehegua, yvy oñemoañetemava'ekue techaukaháramo, ha ohechaukáta mba'érepa oúta pe "aty guasu" oúva Tupã rendápe ipaha árape (Apocalipsis 7:9-14). Ndojoguái pe pokatu pahague Babilonia-pegua osẽva'erã ha ho'átava (ehecha Apocalipsis 18:1-18), Tupã ruvicha ñemohu'ã paha opytáta opa ára ĝuarã:

> [15]Upéi pe anhel pokõiha opu: Ha oñehendu ñe'ẽ guasu yvágape he'ívo: "Ko yvy arigua mburuvichakuéra oikóma ñande Jára ha i-Cristo mburuvichakuéragui, ha Ha'e oisãmbyhýta opa ára ĝuarã!" (Apocalipsis 11:15)

Hesu oisãmbyhýta tetã'ýpe! Ha pe Biblia ohechauka mokõi héra guasu:

> [16] Ha ijaópe ha hetymápe ojehai peteĩ téra: MBURUVICHAKUÉRA MBURUVICHA HA JÁRAKUÉRA JÁRA. (Apocalipsis 19:16)

Ha katu, ¿Jesu-nte piko oisãmbyhýta? Ehecha ko vore:

> [4] Ha ahecha apyka guasu, ha oguapy hikuái ári, ha oñeme'ẽ chupekuéra tekojojarã. Upéi ahecha umi oñembokapypyréva akãgui iñe'ẽnguére Hesu rérape ha Tupã ñe'ẽnguére, umi noñembojapói va'ekue pe mymba aña renondépe térã ita'angápe, ha noñemoĩri va'ekue hese ijechaukaha iñakã ári térã ipópe. Ha oikove jey hikuái ha oporokuái Cristo ndive peteĩ su ary pukukue .

> . . [6] Hervy'a ha imarangatu pe oguerekóva pe ñemomongarai peteĩháme. Ijapyra'ỹre hesekuéra pe manongue mokõiha, ha katu ha'ekuéra oikóta pa'i Tupã ha Cristo-pe guarã, ha oisãmbyhýta hendive peteĩ su ary pukukue. (Apocalipsis 20:4,6)

Cristiano añeteguáva oikove jeýta oñemomba'e hağua Cristo ndive peteĩ su ary pukukue! Pe Tavarã opytáta opa ára ğuarã (Apocalipsis 11:15), ha katu pe ñemomba'e umi marangatu oikove jey raẽva ndive, oñeñe'ẽva Apocalipsis 20:6-pe, ha'eñónte peteĩ su ary pukukue. Upévare ha'e kuri ko'ãvagui ha'eha pe Tavarã pehẽngue peteĩha—pe hetepýva, pe su ary pukukue, pehẽngue, pe ipahaguégui, pe iñe'ãveráva, pehẽngue.

Heta mba'e ojehútava oñemoĩ Apocalipsis arandukápe oikótava pe milenio pa'ũ ha Tupã Ruvicha pa'ũ pahague apytépe:

> [7] Ohasávo umi su ary, Satanás oñemosãsoita ikañyhág[ui (8)] ha osẽta ombotavy hağua umi tetã oikóva yvy irundy apýpe, Gog ha Magog, ombyaty hağua chupekuéra ñorairõrã, hetakue ha'éva y rembe'y yvyku'iicha. … [11] Upéi ahecha peteĩ apyka guasu morotĩ ha pe oguapývape hi'ári, ha Hova renondégui okañy yvy ha yvága. Ha ndojuhúi chupekuéra tenda. [12]Ha ahecha umi omanova'ekue, michĩva ha tuicháva, oñembo'ýva Tupã renondépe, ha ojepe'a arandukakuéra. Ha ojepe'a ambue aranduka, ha'éva Tekove Aranduka. Ha umi omanova'ekue oñe'hesa'ỹijo hembiapokuéra rupive, umi mba'e ojehaíva'ekue arandukakuérape he'iháicha. [13]Pe para ome'ẽ umi omanova'ekue oĩva ipype, ha Manõ ha Aña retã ome'ẽ umi omanova'ekue oĩva ipype. Ha oñehenói hikuái, peteĩteĩ hembiapokue rupi. [14]Upéi Manomana ha Averno oñemombo tata yguasúpe. Kóva ha'e pe mano mokõiha. [(15)]Ha oimeraẽ ndojekuaáiva ojehaíha Teko Reko Arandukápe oñemombo tata yguasúpe. (Apocalipsis 20:7-8, 11-15)

Apocalipsis Aranduka ohechauka oĩtaha peteĩ ára upe rire pe mburuvicha guasu, ohasa rire umi su ary ñesãmbyhy ha umi omboykéva tapiaite pe ñembyasy ha Tupã rape manove mokõiha rire:

> [1] Ha'eñóramo ahecha peteĩ yvága pyahu ha peteĩ yvy pyahu, pe yvága ypykue ha pe yvy ypykue ohasáma. Avei ndaiporivéima

yguasu. [2]Upéi che, Juan, ahecha pe táva marangatu, Jerusalén Pyahu, oguejývo yvágagui Tupãgui, oñembosako'íva peteĩ kuñataĩ omendátavape guarãicha. [3]Ha ahendu peteĩ ñe'ẽ guasu yvágagui he'íva: "Pehechami, Tupã oga oĩma yvyporakuéra ndive, ha Ha'e oikóta hendivekuéra, ha ha'ekuéra ha'éta Hembiguái. Tupã voi oĩta hendivekuéra ha ha'éta imarangatu. [4]Ha Tupã ombohysýita opaite tesay heséguio; ndaiporivéima manove, ni vy'a'ỹ, ni sapukái. Ndaiporivéima tasy, umi mba'e yma guare ohasáma." (Apocalipsis 21:1-4)

[1] Ha ohechauka chéve peteĩ ysyry potĩ tekove ypegua, hesakãva itaverágui, osẽva Tupã ha Kure Ruvicha apykagui. [2] Tape mbytépe, ysyry rembe'ýre mokõive gotyo, oĩ kuri pe yvyra tekove pegua, ome'ẽva papakõi yva, ome'ẽva hi'va jasy jave. Ijavokuéra katu oñepohano hagua tetãnguérape. [3] Ha ndaiporivéima mba'eve oñembyaíva, katu Tupã ha Kure apyka guasu oĩta ipype, ha hembiguáikuéra omba'apóta Hese. [(4)] Ohecháta hikuái Hovakue, ha Héra oĩta iñakã ári. [5] Ndaiporimo'ãi pyhare upépe: Ndoikotevẽi hikuái tesape omimbíva térã kuarahy resape, Ñandejára Tupã ome'ẽgui chupekuéra tesape. Ha oisãmbyhyta hikuái opa ára ãguarã. (Apocalipsis 22:1-5)

Pehechakuaa ko ñesãmbyhy, *oikótava* su ary rire, oikeha Tupã rembiguáikuéra ha opytaha opa ára ãguarã. Pe Táva Marangatu, oñembosako'iva'ekue yvágape, osẽta yvágagui ha oguejýta yvy ári. Kóva ha'e Ñandejára Ruvicha Reko vore pahague ñepyrũ. Peteĩ ára NDAIPORIVEIMÁTA TASY NI TEKO'ASY!

Umi py'a guapy omyenyhẽta ko yvy (Mateo 5:5) ha opa mba'e (Apocalipsis 21:7). Ko yvy, oĩháme pe Táva Marangatu ári, iporãvéta oñemoañetégui Ñandejára rembiapoukapy. Pehechakuaa:

[7] Hembiapoukapy ha py'aguapy okakuaáta ha ndopamo'ãi araka'eve, (Isaías 9:7)

Ojekuaa porã oĩtaha ñakãrapu'ã oñepyrũ rire Tupã Ruvicha vore pahague, opavave oñemoĩgui Tupã ñesãmbyhýpe.

Kóva ha'éta ára iporãmbajepéva:

> [9] Ha katu ojehaíicha: "Tesa ndohechái, ni apysa ndohendúi, Ni ndoikéi yvypóra py'ápe Umi mba'e Tupã ombosako'íva umi ohayhúvape Chupe g̃uarã." [10] Ha katu Tupã oikuaauka ñandéve iñe'ẽpytu rupive. (1 Corintios 2:9-10)

Ha'e peteĩ ára mborayhu, vy'a ha py'aguapy opa'ỹva rehegua. ¡Iporãitereíta upe ára! Tupã Ruvicha ojapóta peteĩ opa'ỹve iporãitereíva. Nde piko ndereipotáipa reime ipype?

5. Tupã Ñe'ẽ Pyahu okápe oĩva mbo'e oñembo'e Tupã Ruvicha rehegua

Umi Cristo remimbo'e ypykue piko oimo'ãkuri oñe'ẽva'erãha peteĩ Tupã Ruvicha añeteguáva marangatu?

Héẽ.

Heta áño ojapóma, peteĩ ñe'ẽsyry ome'ẽva'ekue Mbo'ehára Bart Ehrman, Universidad de North Carolina-pegua, he'i jey jey, ha hekopete, ndojoguaiha hetave umi he'íva ijeroviaha Cristo-re ko'ágã, Hesu ha umi ijeroviahára ypykue oikuaaukahague Tupã Ruvicha. Jepémo Dr. Ehrman ohechakuaa opa mba'e Cristianismo rehegua iñambue *tuichaiterei* pe Tupã Ruvicha Osegíva atýgui, ñande jajojogueraha pe evangelio pe ruvichaguigua ha'eha pe Hesu voi oikuaaukava'ekue ha ijeroviahára ojeroviava'ekue hese. Roñemoĩ peteĩ ñe'ẽme avei heta oje'éva i-cristianoha ko'ágã ndoikuaaiha upéva.

Jehaipyre ha Ñe'ẽsyry Ymaitevéva Oñeñongatuva'ekue Testamento Pyahúgui riregua

Tupã Ruvicha ha'ékuri peteĩ pehẽngue tuicháva upe oje'évagui ha'eha "pe marandu cristiano itujavéva ojehechaukáva oikove gueteri" (Holmes M.W. Ancient Christian Sermon. The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations, 2nd ed. Baker Books, Grand Rapids, 2004, p. 102). *Ko Marandu* Cristiano Yma guare oguereko ko'ã ñe'ẽ pe ruvichakuéra rehegua:

> 5:5 Avei peikuaa, che reindykuéra, ñande jeiko ko yvy rovetãme michĩha ha sapy'arãnteha, ha katu Cristo ñe'ẽ me'ẽ tuicha ha hechapyrã: pytu'u hagua pe tetã oúvape ha tekove opave'ỹvape.

Pe he'iva'ekue yvate ohechauka pe Tavetã ndaha'eiha ko'ágãgua, ha katu ou ha opytáta opa ára ãguarã. Upéicha avei, ko ñe'ẽmondo yma guare he'i:

> 6:9 Ko'ágã, jepe umi kuimba'e hekojojáva ko'ãichagua ndaikatúi, hembiapo hekojojáva rupive, oipe'a imembykuérape, mba'e jeroviápa jareko jaikétaha Ñandejára ruvichakuépe

ndajañangarekóiramo ñande ñemongarapýre ipotĩ ha ky'a'ỹre? Térã mávapa ha'éta ñane ñe'ẽngára, ndojuhúiramo ñande jareko tembiapo marangatu ha hekojojáva? (9:6) Upévare, jahayhu ojupe, ikatu hagüáicha ñande enterove jaike Tupã ryrýpe. (11:7)Upévare, jaikuaáramo mba'épa iporã Tupã renondépe, jaikéta iñyrýpe ha jahupytýta umi ñe'ẽ me'ẽ "ni apysa ndohendúiva, ni tesa ndohecháiva, ni yvypóra py'a ndoimo'ãiva".

12:1Upévare, ñaha'arõke aravo ha aravo Tupã ruvicha reko mborayhu ha tekojoja reheve, ndajaikuaáigui ára Tupã ojehechaukátava. 12:6he'i, che Ru ruvicha reko oúta.

Ko'ã ñe'ẽnguéra ohechauka oñeikotevẽha mborayhu jaikóvo hekopete, ne'ĩra gueteri jahague Tupã Ruvicha Rógape, ha upéva oikoha Tupã ára rire—ha'éva, Hesu ou jey rire. Ha'e Túva ruvicha róga ha pe ruvicha róga ndaha'éi Hesu añónte.

Iporã jahecha pe ñemoñe'ẽ ypykue ojehechaukáva cristiano-ramo, Ñandejára oheja oikove hagua, ombo'eha pe Tupã Ruvicha *peteĩchagua pe Kuatiañe'ẽ Pyahu* ombo'éva ha pe Tupã Ruvicha Osegíva ombo'eha ko'ágã (ikatu ha'e peteĩ Tupã Ruvicha añeteguágui, ágã katu che arandu'i griego ñe'ẽme chembopyta'i ikatu hagüáicha ha'e mbareteve).

Mokõiha Sa'ary Tupão Ruvichakuéra ha Tupã Ruvicha Ñe'ẽ Marangatu

Ojehechakuaa va'erã sa'ary mokõiha ñepyrũme Papias, Juan ohendúva'ekue ha Polycarpo angirũ, ha Católico Romano-kuéra ohechakuaáva marangatu ramo, ombo'e hague pe arapýri milenial. Eusebio ohaíkuri Papias ombo'e hague:

> ... oĩta peteĩ su ary omanova'ekue jupigua rire, upérõ Cristo ñesãmbyhy tee oñemopyendáta ko yvy ári. (Papias rembyrekuéra, VI. Ehecha avei Eusebio, Tupão Rembiasakue, Aranduka 3, XXXIX, 12)

Papías ombo'e upe ára ha'etaha peteĩ ára hetaiterei mba'e oĩha:

> Upéicha avei, [Ha'e he'i] peteĩ trígo ra'ỹi ombo'úta pa

> tapykuéra, ha peteĩteĩ tapykuépe oĩtaha pa su grano, ha peteĩteĩ gráno ome'ẽtaha pa lívra harina potĩ asýva, ipotĩmbáva, iporãmbáva; ha mansána, ha ta'ỹi, ha kapi'i okakuaataha upeichaite avei; ha opaite mymbakuéra, upérõ okarúva yvy apopyre porãitépe añoite, oikótaha py'aguapýpe ha oñondiveporã, ha oĩmbaitéta yvypóra poguýpe." [Ko'ã mba'ére omoañete kuatiápe Papias, peteĩ karai tuja, ha'éva Juan ohendúva ha Polycarpo angirũ, iñaranduka irundyhápe; ha'e ohai rupi po aranduka...] (Papias pehẽnguekuéra, IV)

Pe kuatiañe'ẽ Testamento *Pyahúpe* ojehaíva *Corintios-kuérape* he'i:

> [42:1-3]Umi Apóstol ohupyty ñandéve guarã pe Marandu Porã Ñandejára Jesucristo-gui; Jesucristo katu oñembou Ñandejára Dios-gui. Upéicha rupi Cristo ou Dios-gui, ha umi Apóstol ou Cristo-gui. Mokõivéva upévare ou Dios rembipotápe, pe tape oñemohendámava rupi. Upéicha rupi, oñeme'ẽ rire chupekuéra tembiaporã, ha ojeroviaite rire hikuái Ñandejára Jesucristo resureksión rupive, ha oñemombarete rire Ñandejára ñe'ẽme Pytu Marangatu jeroviaite reheve, osẽ hikuái marandu porã reheve Ñandejára retã oguahẽtaha.

Policarpo Smirna-gua ha'e kuri peteĩ sãmbyhyhára cristiano ypykue, ha'e avei ha'e kuri Juan remimbo'e, ha'éva pe apóstol ypykue pahague omano va'ekue. Polikárpo, ary 120-135 D.C. rupi, ombo'e:

> Ivy'apavẽ umi mboriahu, ha umi oñemuñáva tekojoja rehe, ha'ekuéra mba'e rupi ha'e Ñandejára Ruvicha. (Policarpo. Kuatiañe'ẽ Filipenses-kuérape, Vore II. Oñenohẽva *Ante-Niceno Túvakuéragui, Aranduka 1*, omohendahaguéicha Alexander Roberts ha James Donaldson. Edición Americana, 1885)
>
> Upéicharõ, jaikuaávo "Ñandejára ndojejapukáiha", jaikova'erã hekópe hembiapoukapy ha imba'eguasukuépe ẽguarã ...Iporãgui oñemboyke hikuái umi tembipota reko yvy arigua guive, "opaite tembipota oñorairõgui ánga rehe"; ha "ni umi oñomoirũva, ni umi kuimba'e kuñáicha oikóva, ni umi oñembosaráiva kuimba'e rehe,

> ndohupytymo'ãi Tupã ruvicha", ha péicha avei umi ojapóva mba'e ndoikóiva ha naiporãiva. (upépe, V Vore)
>
> Upévare, ñamba'apóke Chupe ĝuarã kyhyjépe ha mborrespetoitépe, Ha'e voi he'ihaguéicha ñandéve, ha umi apóstol ñandéve omombe'úva'ekue pe Evangélio , ha umi profeta omombe'u raẽva'ekue Ñandejára ouha. (upéichante, Kapítulo VI)

Ambuekuéra Testament Pyahu peguaicha, Policarpo ombo'e umi hekojojáva, ndaha'éi umi léi mbyaíva, herenátaha Ñandejára Ruvicha.

Oje'e avei Polycarpo ombo'e hague ko'ã mba'e:

> Ha sábado oúvape he'i: 'Pehendúke che ñemoñe'ẽ, Tupã membykuéra ahayhuetéva. Añe'ẽme'ẽ kuri peẽme oĩ aja umi obispo, ha ko'áĝa jey peneñe'ẽmondo peẽme peikove haĝua hekopete ha tekoitépe Ñandejára rapére... *Peñatende,* ha *jey, peĩke peñembosako'ívo, ani pene korasõ ipohýi*, pe tembiapoukapy pyahu mborayhu rehegua oñondive, Ijeguahẽ sapy'aitépe ojekuaaháicha aratiri pya'e, pe tekojoja guasu tata rupive, pe tekove opave'ỹva, Ijyvy opave'ỹva. Ha opa mba'e Ñandejára mbo'éva peikuaáva, pejesarekóvo umi Ñe'ẽ Marangatu oñe'ẽngueva'ekuére, peikutu pende py'ápe Espiritu Santo haiha rupi, umi tekorã opyta haĝua pende pype ndaikatúiva oñembogue.' (Polycarpo Rekove, Vore 24. J. B. Lightfoot, The Apostolic Fathers, vol. 3.2, 1889, pp. 488-506)

Melito Sárdisgua, ha'éva peteĩ Tupã Tupão sãmbyhyhára, ary 170 rupi J.K. rire, ombo'e:

> Añetehápe pe léi osẽ maranduporãme–pe tuja pe pyahúpe, mokõivéva osẽ oñondive Sión ha Jerusalén-gui; ha pe tekorã osẽ poriahuverekópe, ha pe ta'anga'ita pe mba'e ojejapopámavape, ha pe ovecha'i pe Ta'ýra ryepýpe, ha pe ovecha peteĩ yvypóra ryepýpe, ha pe yvypóra Tupã ryepýpe ...
>
> Áĝa katu marandu porã oiko léi myesakãha ha i

> ñembohapepa, ha pe tupão katu oiko chugui añetegua ñongatuha...
>
> Ha'e pe ñanemosãso va'ekue tembiguáigui sãsorãme, pytũmbýgui tesaparápe, manógui tekove gotyo, teko'asy guasúgui peteĩ mburuvicha guasu opave'ỹvape. (Melito. Homilia Pascua rehegua. Versículos 7,40, 68. Ñembohasa Kerux-gui: Kuatiañe'ẽ Teolojía rehegua Internet-pegua. http://www.kerux.com/documents/KeruxV4N1A1.asp)

Péicha, Tupã Ruvicha ojekuaa peteĩ mba'e opave'ỹvaramo, ndaha'éi pe Tupão Cristiano térã Katóliko Romano ko'ağagua añónte, ha oguereko ipype Tupã léi.

Ambue jehaipyre mokõiha sa'ary mbyte térã paháp guare omokyre'ỹ tapichakuérape omaña hağua pe Tavarãre:

> Upévare, ani pende apytégui avave oñembotavyvéima térã omaña tapykue gotyo, ha katu py'a rorýpe peñemboja Marandu Porã Tupã ruvichakuére. (Clemente Romano. Recogniciones, Aranduka X, Vore XLV. Oñenohẽva Ante-Niceno Túvakuéragui, Mboaty 8. Omyatyrõva Alexander Roberts & James Donaldson. Edición Americana, 1886)

Upéicha avei, oiméramo jepe ha'ete ku ndaha'éiha peteĩ tupão añeteguáva pegua ohai va'ekue, *pe jehai sa'ary* mokõiha mbyte pegua hérava Ove*charerekua* Hermas, Roberts ha Donaldson ombohasaháicha, oipuru pe ñe'ẽjoaju "Tupã ruvicha" irundy pa jey.

Cristiano añeteguáva, ha heta umi he'ínteva Cristo rehegua jepe, oikuaa hikuái mba'e Tupã Ruvicha Rógare sa'ary mokõiháp.

Pe marangatu Irenaeus, taha'e ha'éva katóliko rrománo térã ortodoxo kuarahyresẽgua, oikuaa avei oikove jey rire, umi kristiáno oikeha Ñandejára Ruvichakuépe. Pemañami la haihague, ary 180 rupi J.K. rire:

> Péicha hína umi ogueroviáva rekove, ha'ekuéra pype opytágui tapiaite pe Espíritu Santo, Ha'e ome'ẽva'ekue ñemongarai rupive, ha pe ohupytýva oñongatu, oguata ramo añeteguápe,

> marangatúpe, tekojojarãme ha ñeha'arõ mbaretépe. Ko ánga oguereko peteĩ jupigua umi ogueroviáva pype, pe tete oñuã jey ramo guare pe ángape, ha hendive, pe Espíritu Santo mbaretekue rupive, ojupi ha oike Tupã rréinope. (Irineo, Marangatu, Lyon Obispo. Omyesakãva'ekue Armenia ñe'ẽgui Armitage Robinson. Tupã Ñe'ẽmondo Apositorokuéra Mba'éva Jehechauka, Vore 42. Wells, Somerset, Jasypa 1879. Oñemoherakuãhaguéicha SOCIETY FOR PROMOTING CHRISTIAN KNOWLEDGE-pe. NUEVA YORK: THE MACMILLAN CO, 1920)

Teófilo Antioquía-gua ombo'e:

> Añe'ẽnte Hembiporãre; ha'éramo Chupe Tetã, añe'ẽnte Hembireko Guasúre… Ha'e katu ojapóramo'ã chugui iñanemanóva iñepyrũmby guive, ojapóma va'erãmo'ã chugui Tupã. … Upéicharõ, ni omano'ỹva ni omanóva ndojapói chugui, ha katu, ja'ehaguéicha yvate, ikatúva mokõivévape; ikatu hagüáicha oñemboja omano'ỹva mba'ére, oñangarekóvo Tupã rembiapoukapýre, ha péicha ohupytyta chugui jopóiramo omano'ỹ, ha oikóta chugui Tupã. (Teófilo, Autólico-pe, 1:3, 2:27)

Pe marangatu Katóliko Romano, Hipólito, sa'ary mbohapyha ñepyrũrupi, ohai:

> Ha rehupytýta yvága retã, nde, reikovévo ko yvy ári reikuaava'ekue Yvága Ruvichápe. Ha reimeva'erã Ñandejára irũramo, ha Cristo ndive herenciaramo, ndereimemo'ãvéima tembiguái ne rembipota vai poguýpe, ha araka'eve nderehechapyrãmo'ãvéima mba'asy. Nde rejapopyrégui Tupãicha: opaite jehasa asy rehasava'ekue yvypóra ramo, umíva ha'e ome'ẽ ndéve, nde yvypóra reteguigua rupi; ha katu opa mba'e Tupã ikatu ome'ẽva, umíva Tupã oñe'ẽme'ẽ ome'ẽtaha ndéve, nde rejapopyrégui Tupãicha, ha reñemoñepyrũ rupi tekove paha'ỹme. (Hippolytus. Opaite Jerovia'ỹ Ñembotove, Aranduka X, Vore 30)

Yvypóra rembipota ha'e oñembojapóvo tupãicha (Tupã memby añeteguáicha, ehecha Salmo 82:6) pe Tupã Ruvicha oúvape.

Tupã Ruvicha oúva ha'ékuri peteĩ mbo'epy tupão katólika ypykue mba'e (ehecha avei ore aranduka'i elektróniko rei, oĩva ccog.org-pe, hérava Jerovia Tupão Katólika Ypykue Mba'e: Ikatúpa peteĩ aty rembyre oguereko apostoliku ñembohasa opytáva?).

Apañuãi Mokõiha ha Mbohapyha Sáarõguare

Pe tetã'i ojegueroviáramo jepe opárupi, sa'ary mokõiháme, opu'ã peteĩ mburuvicha oñembotoveva'ekue léigui ha oñemoĩva hese hérava Marción. Marción ombo'e oñemoĩvo Tupã léi, pe Ára Pytu'u, ha Tupã Retã'i añeteguáre. Oñemboykéramo jepe chupe Policarpo ha ambuekuéra, ha'e oñomongeta Tupão Rómapeguándi heta ára pukukue ha ojehecha oguerekoha pokatu tuicháva upe tupão Rómapeguáre.

Sa'ary mokõiha ha mbohapyhápe, umi alegorista-kuéra oñemohatã ohóvo Alejandría-pe (Egipto). Heta alegorista oñemoĩ Tupã arapy añeteguáva mbo'epýre. Ehecha ko marandu oñe'ẽva umíva alegorista-kuéra apytégui:

> Dionisio heñói peteĩ ogaygua pagáno imba'ehetáva ha ijeguapýva Alexándriape, ha oñemoarandu iñakãporãkuaápe. Oheja umi mbo'ehao pagáno oiko hagua Orígenes remimbo'é, ha upéi omyengovia chupe omotenonde hagua Alexándria mbo'ehao ñe'ẽmbo'e…
>
> Clemente, Orígenes ha mbo'ehao Gnóstico ombyaívo hína umi ñe'ẽ marangatu he'íva iñehesa'ỹijo heko'ỹva ha alegoríape guáre… upéicha rupi oñembohéra hikuái "Alegorista". Nepos katu oñemoĩ hatã Alegorista-kuéra rehe opavave renondépe, ha he'i oĩtaha Cristo ñesãmbyhy ko yvy ári…
>
> Dionisio oñemoñe'ẽ umi Nepos reroviahakuéra ndive, ha he'i… "peteĩ teko ko'ágã oikoháicha Tupã ruvichakuépe." Kóva ha'e pe ñe'ẽ ypykue oje'éva Tupã ruvichakue oikoha ko'ágã umi tupão rekópe…
>
> Nepos oja'o ijavykuére, ohechaukávo yvága arapy ndaha'eiha peteĩ ñe'ẽñemi, ha katu ha'eha Ñandejára arapy oúva añetehápe jeikove jey rupive tekove opave'ỹvape ĝuarã...

> Péicha pe temimo'ã Tupano ñesãmbyhy oúva ko'ãga oikoháicha rehegua oñepyrũ ha osẽ tenonde pe mbo'ehao Gnóstico Allegorista-kuéra apytépe, Egipto-pe, ary 200 guive 250 peve, peteĩ sa'ary pukukue umi obispo imperio-pegua ojehechakuaa mboyve oguapýva hína apyka guasúpe…
>
> Clemente ohecha yvy Tupã mba'éva ha'eha peteĩ teko oñemoarandúva añetehápe Tupã rehe akãme. Orígenes katu he'i ha'eha peteĩ he'iseha pypyguáva oñemíva Ñandejára Ñe'ẽ kuatiápe. (Ward, Henry Dana. Marandu Porã Tupã Ruvichakuéra rehegua: Peteĩ Ruvichakuaa ndaha'éiva ko yvy arigua; ndoikóiva ko yvy ári; ha katu oúva tenonderã yvága retãme, umi omanóva resureksión ha opa mba'e ñemyengoviapýpe. Omoherakuãva Claxton, Remsen & Haffelfinger, 1870, pp. 124-125)

Upéicha, Obispo Nepos ombo'e aja Tupã Ruvicha Reko marandu porã, umi alegorista oñeha'ã ojapo hese peteĩ kuaapy japu, ndaha'éiva he'iháichaite. Obispo Apolinario de Hierápolis oñeha'ã avei oñorairõ umi alegorista jejavykuéra ndive upe ára rupi. Umi añetehápe oĩva Tupã Tupãópe oñemoĩ añete peteĩ ñe'ẽme Tupã Ruvicha Reko he'iháichaite rehe opaite tembiasakuépe.

Herbert W. Armstrong Ombo'e Marandu Porã Tupã Ruvicha rehegua, Ha Avei

Sa'ary[XX]-pe, omano va'ekue Herbert W. Armstrong, Tupã Atygua sãmbyhyhára peteĩha ko'ágãgua ára Filadelfia-pegua (Apocalipsis 3:7-13), ohai:

> Ha'ekuéra omboyke rupi Cristo marandu porã …, ko yvy ári omoĩva'erã ambue mba'e hendaguépe. Ojapova'erã hikuái peteĩ *gua'u!* Upéicha rupi jahendúma oñeñe'ẽha Tupã Ruvicha rehe peteĩ ñe'ẽ porã reínteicha – peteĩ temiandu porã yvypóra korasõme – omboguejývo chugui peteĩ mba'e yvytúreguáicha, ndaipóriva, PETEĨ MBA'E'Ỹ! Ambue katu ombojoavy he'ívo pe "TEMBIAPO" ha'eha pe Ruvicha... Pe maranduhára Daniel, oikova'ekue 600 ary Cristo mboyve, oikuaa Tupã Ruvicha ha'eha

peteĩ ruvicha añetegua – peteĩ sãmbyhy oisãmbyhýva YVYPORÃ añeteguápe ko yvy ári...

Ápe... oĩ Ñandejára ñemyesakã mba'épa hína TETÃ ÑANDEJÁRA: "Ha ko'ã mburuvicha árape..."--ko'ápe oñe'ẽ umi py peteĩpa rehe, peteĩ pehẽngue kuarepotígui ha ambue pehẽngue ñai'ũ pererĩgui. Kóva, oñembojoajúvo pe marandu Daniel 7, ha Apocalipsis 13 ha 17 rehe, oñe'ẽ pe Europa Tetã Joaju pyahu oñemopu'ãva hína... pende resa renondépe voi! Apocalipsis 17:12 omohesakã porã oikotaha peteĩ joaju PA Mburuvicha Guasu térã Mburuvichakuéra Renda pegua (Apoc. 17:8) omopu'ã jeytava pe IMPÉRIO ROMANO yma guare…

Cristo ou vove, ouva'erã mburuvicha guasu mburuvichakuéragui, oisãmbyhývo yvy tuichakue javeve (Ap. 19:11-16); ha IMARÃNTE --*TUPÃ MARÃNTE* --he'i Daniel, ombyaipáta opa ko'ã mburuvicha yvy arigua. Apocalipsis 11:15 he'i ko'ã ñe'ẽme: "Ko yvy arigua mburuvichakuéra *oikóma* ÑANDE ROVAPU'AKA MBURUVICHAKUÉRARAMO, HA I-MESÍAS-PE ĜUARÃ: ha ha'e oisãmbyhýta opa ára ĝuarã"! Kóva ha'e TUPÃ REINADO. Ha'e umi mburuvicha ko'ağagua paha--héẽ, ha Estados Unidos ha Gran Bretaña retãnguéra jepe. Upéicha rupi oikóta chuguikuéra umi reinado--umi MBURUVICHA--Ñandejára JESUCRISTO mba'éva, upérõ mburuvichakuéra Ruvicha yvy apére. Kóva ohechauka hesakã porãite TUPÃ REINADO ha'eha peteĩ MBURUVICHA añetegua. -ichaite pe Imperio Caldeo ha'e haguéicha peteĩ REINADO--ichaite avei pe Imperio Romano ha'e haguéicha peteĩ REINADO--upéicha pe TUPÃ REINADO ha'e peteĩ porokuái. Ha'e oñemomba'éta umi TETÃ yvy ape ári porokuáire. Jesucristo heñói oiko hağua CHIEFE-ramo--peteĩ Mburuvicháramo! …

Pe Hesukrísto voi oguatava'ekue yvyty ha yvykua Yvy Marangatu rupi ha Jerusalén rapére ojapo 1.900 áño rasa, ou jeýta. Ha'e he'i ou jeytaha. Oñemosakã rire kurusúpe, Tupã omopu'ã chupe manógui mbohapy ára ha mbohapy pyhare rire (Mt. 12:40; Ap. 2:32; I Kor. 15:3-4). Ojupi Tupã Apo'ýpe. Mburuvicha Róga Guasu Arapy Rehegua (Hechos 1:9-11; Heb. 1:3; 8:1; 10:12; Ap. 3:21).

Ha'e hína pe "karai imba'ehetáva" pe ñe'ẽnga'úpe, ohova'ekue Tupã Apykápe --pe "tetã mombyry"-- oñemokoroa hağua mburuvichavete ruvichárõ opaite tetã ári, ha upéi ojevy jey hağua yvy ári (Luka 19:12-27).

Jey, ha'e oĩ yvágape "opa mba'e ñemyatyrõ ára" peve (Hechos 3:19-21). *Ñemyatyrõ* he'ise ñemoĩ jey yma guaréicha. Kóva kásope, ha'e Tupã ñesãmbyhy ñemoĩ jey yvy ári, ha péicha, py'aguapy ñemoĩ jey yvy ape ári, ha teko porãite yma guaréicha.

Ko ára yvy apañuái, ñorairõnguéra ha ñombohovái okakuaavéva oğuahẽta peteĩ jehasa asy guasúpe yvy ape ári, ha'etévaicha, Ñandejára ndoikéi ramo, avave yvypóra ndojekuapamo'ãi hekovépe (Mt. 24:22). Oguahẽvo ijyvatevépe, ha oñembotapykue ramo ohundipaite va'erã opaite tekove ko yvy apére, Jesucristo oujevýta. Ko jeýpe ha'e oúta Tupã añeteguáramo. Ha'e oúta opaite imbaretekue ha imba'eguasukue reheve pe Apohare oisãmbyhýva arapy tuichakue. (Mateo 24:30; 25:31). Ha'e oúta "Mburuvichakuéra Mburuvicha, ha Járakuéra Jára" ramo (Apocalipsis 19:16), omopyenda hağua peteĩ sãmbyhy guasu yvy ape ári ha oisãmbyhy hağua opaite tetã "peteĩ yvyra kuarepotígui" reheve (Apocalipsis 19:15; 12:5) …

¿Cristó ndojeipotáipa?

Ha katu, yvyporakuéra piko osapukáita vy'águi, ha omoğuahẽta chupe vy'a guasuete ha mborayhuete reheve--templokuéra cristianismo jepiveguápe ğuarã jepe piko ojapóta upéicha?

Ndajapomo'ãi hikuái! Ogueroviáta, umi Satanás rembiguái japu (II Cor. 11:13-15) ombotavy haguére chupekuéra, ha'eha pe Antikristo. Umi tupão ha tetãnguéra ipochýta ou haguére (Ap. 11:15 ha 11:18), ha umi ñorairõhára aty añetehápe oñeha'ãta oñorairõ hendive ohundi hağua chupe (Ap. 17:14)!

Umi tetãnguéra oĩta pe ñorairõ guasuete ipahaitéva Ñorairõ Guasu Mbohapyha oúvape, iñorairõha Jerusalen-pe (Zac. 14:1-2) ha upépe Cristo ojevýta. Imbaretekue ijojaha'ỹvape ha'e "ñorairõta

> umi tetã ndive" oñorairõva hese (versículo 3). Ha'e ipu'akáta hesekuéra pavẽ (Ap. 17:14)! "Ipýpe oñembo'ýta upe árape Olivos yvyty ári," peteĩ tenda mbykymi Jerusalén kuarahyresẽ gotyo (Zac. 14:4). (Armstrong HW. The Mystery of the Ages, 1984)

Tupã Ñe'ẽ he'i Hesu oujevytaha, ha Ha'e ipu'akáta, upéicharõ jepe heta oñorairõta Hese oujey vove (Apocalipsis 19:19). Heta he'íta (oikuaa'ỹre he'iséva Tupã Ñe'ẽ he'íva tenonderã, ha avei umi maranduhára japu ha umi iñakãrakúva rupi) pe Hesu oujevýva ha'eha pe Anticristo pahague!

Ko oúva ha'e avei Herbert Armstrong rembiapokue:

> Jerovia añetegua--Tupã añetegua imbaretepyréva Tupã mborayhúpe ome'ẽva Espíritu Santo... Vy'a tuichaitereíva ndaikatúiva oñemombe'u jaikuaávo Tupãme ha Jesucristo-pe--jaikuaávo AñETEGUA--ha Tupã mborayhu marangatu akãraku! ...
>
> Tupã Tupão añetegua mbo'epykuéra ha'e umi "jeikove opa ñe'ẽngue rupive" Tupã Ñe'ẽ Marangatu pegua...
>
> Yvyporakuéra ojevýta tape "jehupytýgui" tape "ñeme'ẽ" gotyo--Tupã rape mborayhuguigua.
>
> PETEĨ TEKO YVY PYAHU ojokóta ko yvy! (upéichante avei)

Pe TEKO YPY PYAHU ha'e Tupã Ruvicha. Oñemoherakuãvo pe teko ypy pyahu oútaha ha oñemopyendátaha mborayhúpe ha'e peteĩ mba'e tuichavéva pe marandu porã añeteguáva Tupã Ruvichaguáva rehegua, pe Hesu ha ijeroviahakuéra ombo'eva'ekue. Upéva ha'e peteĩ mba'e ore, Tupã Tupão Osegíva-pe, ro'evangeliáva.

Herbert Armstrong ohechakuaa Hesu ombo'e hague yvypóra aty, oimo'ãramo jepe oñemoĩseha iñe'ẽme, omboyke hague pe tekove rape 'ñeme'ẽva', mborayhu rape. Ha'etévaicha avave ndoikuaaporãi mba'épa he'ise añete pe Hesu ombo'e va'ekue.

Salvación Hesu rupive ha'e Marandu Porã pehẽngue

Ko'áĝa oĩta omoñe'ẽva ko'ápeve oñeporandúva mba'épa ojapo Hesu mano ñanepysyrõ hagua. Hẽe, Ijomanonte voi ha'e pe marandu porã pehẽngue ohaiva'ekue pe Testamento Pyahu ha Herbert W. Armstrong mokõivéva.

Pe Kuatiañe'ẽ Pyahu ohechauka marandu porã ogueruha salvasiõ Hesu rupive:

> [16] Ndachetĩrãi Cristo marangatu rehe, ha'égui Tupã mbarete opavave ojeroviáva ñesãsorã, tenonderã judío-pe ĝuarã ha upéi griego-pe ĝuarã avei (Romanos 1:16).
>
> [4] Upévare umi oñemosarambiva'ekue oho opárupi omombe'úvo pe Ñe'ẽ. [5] Upéi Filipe oguejy táva Samaria-pe ha omombe'u Hesu Kirito rehegua chupekuéra. … [12] Ha'e katu, ogueroviávo hikuái Filipe-pe omombe'úvo mba'e Tupã Ruvicha Reko ha Hesu Kirito réra rehegua, oñemongaraipy kuimba'e ha kuña. … [25] Upéicha, omoañete ha omombe'u rire hikuái Ñandejára ñe'ẽ, ojevy hikuái Jerusalén-pe, omombe'úvo pe marandu porã heta táva samaritano-kuéra mba'évape. (26) Ko'áĝa peteĩ anhel Ñandejáragua oñe'ẽ Filippe-pe … [40] Filippe ojejuhu Asotópe. Ha ohasávo, opredika opaite távape oĝuahẽ meve Cesarea-pe. (Hechos 8:4,5,12,25,26,40)
>
> [18] ha'e oñe'ẽ chupekuéra Hesu ha pe jeikove jey rehe. (Hechos 17:18)
>
> [30]Upéi Pablo oiko mokõi ary pukukue hóga oipurúvape, ha oñemoĝuahẽ mayma oúva hendápe, [31]**oikuaaukávo Tupã ruvicha ha ombo'évo mba'e oñe'ẽva Ñandejára Jesucristo-re**, py'a guapýpe, avave ndojokóigui chupe. (Hechos 28:30-31)

Jahechakuaa pe marandu porãme oñemoñe'ẽhague Hesu HA avei pe Tavetã. Ñambyasýrõ jepe, pe Tupã Tavetã marandu porã katuete ndojekuaaporãi umi tupão Greco-Románo mbo'epýpe.

Añetehápe, ñanepytyvõ hagua jaike hagua upe tetã'ípe, Ñandejára ohayhueterei yvyporakuérape ha upévare ombou Hesu omano hagua ñande rehehápe (Juan 3:16-17) ha avei ñanepysyrõ imborayhu porã rupi (Efesios 2:8). Ha upéva ha'e pe marandu porã pehẽngue (Hechos 20:24).

Marandu Porã Tupã Ruvicha rehegua ha'e pe yvy oikotevẽva, Áĝa katu ...

Pe py'aguapýre ñamba'apo (Mateo 5:9) ha jajapo porãva ha'e tembipota iporãva (ehecha Gálatas 6:10). Upéicharõ jepe, heta mburuvicha yvy arigua, ijapytepekuéra umi jeroviapy rehegua, oguerovia yvyporakuéra ñopytyvõ tetãnguéra apytépe oguerutaha py'aguapy ha tekoporã, ha ndaha'éi Tupã Ruvicha. Ha jepe oguerekóta hikuái pu'aka sapy'agua, ndaha'éi osẽ porãmbaiténteva, oĩta avei hembiapo yvypóra ojapóva ipahápe oguerahátava Yvy apu'ápe peteĩ hendápe omoingatu'ỹva tekove, Hesu ndoujeýiramo omoñepyrũ hağua Hembireko (Mateo 24:21-22). Yvypóra omyatyrõvo yvy Tupã'ỹre ha'e peteĩ marandu gua'u ha reíva (Salmo 127:1).

Heta oĩ ko yvy ári oñeha'ãva ombojoaju peteĩ tembiaporã tetãnguéra apytepegua Babilonia-gua, ha'ete ku jeroviapyguáva, omoñepyrũ hağua peteĩ teko pyahu ko yvy ári sa'ary XXI-pe. Kóva ha'e peteĩ mba'e pe Tupão Tupãgua Osegíva omboja'óva oñepyrũ guive ha osegíta omboja'o. Aña ombotavy guive Evápe oguerovia hağua iñe'ẽngue ojoguáva haimete 6000 ary ojapo (Génesis 3), heta yvypóra oguerovia oikuaaveha Tupãgui mba'épa omoporãvéta chupekuéra ha ko yvy.

Biblia he'iháicha, oikotevẽta peteĩ mburuvicha ñorairõhara Európagua (oñembohérava Rey yvategua, oñembohérava avei Mymba Apocalipsis 13:1-10-pegua) oñondive peteĩ mburuvicha jeroviaha (oñembohérava maranduhára japúva, oñembohérava avei pe Anticristo pahague ha pe Mymba mokõi itajúva Apocalipsis 13:11-17-pegua) távagui pokõi yvyty ári oĩva (Apocalipsis 17:9,18) omoñepyrũ hağua peteĩ yvy ape ári ñesãmbyhy 'Babilonia-gua' (Apocalipsis 17 ha 18). Jepémo yvyporakuéra oikotevẽ Cristo jeju jey ha Hetyvy pehẽngue ñemohenda, heta yvy ape ári noñatendimo'ãi ko marandúpe sa'ary XXI-pe—oguerovia gueteríta hikuái Satanás marandu japu opaichagua. Áĝa katu yvy ape ári oguerohorýta peteĩ techaukaha.

Penemandu'áke Hesu ombo'e hague:

> [14]Ha ko marandu porã tetã ñesãmbyhy rehegua oñemoherakuãta yvy tuichakue javeve opavave tetãme ĝuarã, ha upépe ouñyta ipaha. (Mateo 24:14)

Jahechakuaa pe marandu porã tetã ñesãmbyhy rehegua oĝuahẽtaha yvy ape ári techaukahárõ, ha upéi oĝuahẽta ipaha. Upe "paha" ha'éva pe "jehasa asy guasu" ñepyrũ.

Oĩ heta mba'érepa péicha.

Peteĩva ha'e Ñandejára oipotaha yvy ape ári ohendu pe marandu porã añetegua oñepyrũ mboyve pe Jehasa Asy Guasu (ojehechaukáva oñepyrũtaha Mateo 24:21-pe). Upéicha, pe marandu porã ha'e peteĩ techaukaha ha peteĩ ñe'ẽmondo (ehecha Ezequiel 3; Amós 3:7). Upéva oguerúta hetave Gentil-kuéra ojeroviaha (Romanos 11:25) ha umi ndaha'éiva Gentil-kuéra ojeroviaha (Romanos 9:27) Hesu oujey mboyve.

Ambue mba'e niko pe marandu mbykymi oñemoĩta pe mburuvicha guasu oúva yvatégui, pe mymba atýra mbarete, remimo'ã rehe, ha hendive pe Maranduhára Ijapu, pe Antikristo pahague. Mokõivéva oñe'ẽme'ẽta py'aguapy yvypóra rembiapóre ha jerovia ñembojehe'áre, ha katu upéva ogueraháta ipahápe (Mateo 24:14-22) ha ñehundípe (ehecha 1 Tesalonicenses 5:3).

Jepe pe Biblia he'i ñañorairõ hagua pe jerovia ypykue añeteguáre (Judas 3), Ñandejára ñe'ẽ ha'eha añetegua (Juan 17:17), ha umi cristiano añetegua ojei va'erãha umi pagano jeroviapýgui (2 Corintios 6:14-17), heta he'íta i-"evangelio" (marandu porã) ogueruha ñe'ẽme'ẽ ikatu hagüáicha oiko py'aguapy ha joaju. Ñambyasýrõ jepe, pe Marandu Porã añetegua Tupã Ruvicha rehegua ojehechakuaáta marandu japu ramo heta umi omyasãiva pe Myakãha ha Maranduhára Japu (pe Antikristo pahague) rembipota ekuméniko ha jerovia apytepegua rupive.

Umi techaukaha ha mba'e hechapyrãva ijapúva omoirũva chupekuéra (2 Tesalonicenses 2:9) rupi, hetave yvy arigua oiporavóta oguerovia ijapu (2 Tesalonicenses 2:9-12) pe marandu porã rangue. Umi condenón ojejapóva heko'ỹme pe Tupã Ruvicha milenio-pegua rehe, umi Katóliko Romano, Ortodoxo Kuarahyresẽgua, Luterano ha ambue aty ojapóvare, heta oimo'ãta heko'ỹme pe marandu Tupã Ruvicha milenio-pegua marangatu ha'eha pe marandu japu oñembojoajúva pe Myakãha ha Antikrísto rehe.

Tuicha Jehasa'asy oñepyrũ mboyve, umi Hesu reroviaha Filadelfia-gua ijeroviaitéva (Apocalipsis 3:7-13) oğuahẽta yvy ape ári (Mateo 24:14) omombe'úvo pe marandu porã milenio-pegua Tupã Ruvicharetã rehegua ha he'ívo yvy ape ári mba'épa ojapóta umi mburuvicha ko yvy arigua (oikehápe pe Myiha ha Puarahéi Guasu).

Ha'ekuéra oipytyvõta oñemombe'u hağua yvy ape ári pe marandu he'íva pe Myataindy, pe mburuvicha guasu yvategua, pe Maranduhára Ijapúva, pe Antikristo ipahaguéva, ipahápe ohunditaha (oĩháme iñirũnguéra ndive) Tetãvore Joaju Amerikagua ha umi tetã anglo-sajón Reino Unido, Canadá, Australia, ha Nueva Zelanda (Daniel 11:24,39) ha upéi voi ohunditaha hikuái peteĩ joaju árabe/islámico (Daniel 11:40-43), omba'apóta aña rembiporúicha (Apocalipsis 16:13-14), ha ipahápe oñorairõta Jesucristo rehe ou jeývo (Apocalipsis 16:14; 19:19-20). Umi Filadelfia-gua jeroviaha (Apocalipsis 3:7-13) omoherakuãta Tupã ñesãmbyhy milenio-pegua ou potáma hína.

Kóva ikatu ogueru heta marandu myasãiha rupi ha oipytyvõ oñemoañete hağua Mateo 24:14. Ore, Tupão Ñembo'e Tupãmegua Osegíva-pe, roñembosako'i hína kuatiañe'ẽnguéra (heta ñe'ẽme), romoĩve ñanduti rendápe, ha rojapo ambue mba'e roñembosako'i hağua pe 'tembiapo mbyky' (ejesareko Romanos 9:28) oipytyvõtava ojehechauka hağua Tupã renondépe Mateo 24:14 oñemoañete porãma hague, techaukarã ramo pe opa ára oúvape ğuarã.

Pe 'evangelio japu' oikuaaukáva mburuvichakuéra yvy arigua (ikatu ha'e peteĩ mburuvicha yvate pyahu Europa-pegua ha hendive peteĩ papa *oñemoĩva'ekue vai* he'ítava ha'eha peteĩ katoliko) ndoguerohorýi upe oje'éva—ndoipotamo'ãi yvy ape ári oikuaa mba'épa ojapóta añetehápe (ha ikatu ni ha'ekuéra voi ndogueroviái iñepyrũme, ehecha Isaías 10:5-7). Ha'ekuéra térã umi oipytyvõva chupekuéra oiméne ombo'éta japúpe umi cristianokuéra filadelfiano jeroviaha ojeroviaha peteĩ mbo'epy ijetu'uetereíva (milenarismo) peteĩ anticristo oútavagui. Oimeraẽ ñe'ẽvai ha'ekuéra térã umi omoirũva chupekuéra he'íva umi filadelf*iano* jeroviaha ha Tupã Rerekuápe Osegíva rehe oguerúta ñemuñaha (Daniel 11:29-35; Apocalipsis 12:13-15). Kóva ogueraháta avei ipahápe—pe Tembiasy Guasu ñepyrũme (Mateo 24:21; Daniel 11:39; ehecha Mateo 24:14-15; Daniel

11:31) ha avei peteĩ ára ñeñangarekorã mbohapy ary ha mbyte pukukue umi Cristo-gua Filadelfia-pegua jeroviaha-pe guarã (Apocalipsis 3:10; 12:14-16).

Mymba ha Moñe'ẽ'anga oñeha'ãta oiporu mbarete, viru rehe ñembotavy, techaukaha, mba'e hechapyrãva japúva, jejuka, ha ambue jejopy (Apocalipsis 13:10-17; 16:14; Daniel 7:25; 2 Tesalonicenses 2:9-10) oñemomba'e hagua. Kerésto reroviaha oporandúta:

> [10] "Mboy árapa, Ñandejára marangatu ha añeteguáva, reju peve remoñe'ẽ ha remyengovia ore ruguy umi oikóva ko yvy ári rehe?" (Apocalipsis 6:10)

Ymave guive, Ñandejára rembiguái oporandu ha ojepy'amongeta: "Mboy árapa ohasáta Hesu ou jey peve?"

Ndaikuaáiramo jepe ára térã aravo, roha'arõ Hesu oujeytaha (ha oñemopyendataha Ñandejára Ruvicha Su Arýpegua) sa'ary XXI-pe, heta Ñe'ẽngue Marangatu rupive (techapyrãrõ: Mateo 24:4-34; Salmo 90:4; Oseas 6:2; Lucas 21:7-36; Hebreos 1:1-2; 4:4,11; 2 Pedro 3:3-8; 1 Tesalonicenses 5:4), ha umíva apytégui oĩma jahecháva oñemoañeteha ko'áĝa.

Hesu ndoikéi ramo, yvyporakuéra ohundipáta opaite tekove:

> [21] Upe árape oikóta jehasa asy guasu, araka'eve ndojehúiva ko yvy oñepyrũ guive ko'áĝa peve, ha araka'eve ndojehumo'ãvéima. [(22)] Ha ndaha'éirire umi ára oñemombyky, avave yvypóra ndojevyimo'ãi; ha katu umi oiporavopyréva rayhupápe oñemombykyta umi ára. (Mateo 24:21-22)
>
> [29] Upe jehasa asy riremi, kuarahy iñypytũta, ha jasy ndohesapémo'ãi; mbyjakuéra ho'áta yvágagui, ha yvága mbaretekuéra oñemomýita. [30] Upépe ojehechaukáta Yvypóra Ra'y rechaukaha yvága rupi, ha upépe ojahe'óta opaite yvy arigua, ha ohecháta hikuái Yvypóra Ra'y ouha yvága araípe mbarete ha mimbipa guasúpe. [31]Ha Hae omondóta iñangarekuérape peteĩ trompeta guasu ñepu reheve, ha ha'ekuéra ombyatýta

> ijereropyrépe irundy yvytu guive, yvága rembe'y guive ambue rembe'y peve. (Mateo 24:29-31)

Tupã Ruvicha ha'e pe yvy oikotevẽva.

Mburuvicha Ruvicharã

Mba'épa ne rembiaporã Tupã Ryrýipe?

Ko'ágã, nde peteĩ cristiano añeteguáramo, reiko va'erã embajador ramo Hesu ha Tupã Ruvichakuérape ĝuarã. Ehecha mba'épa ohai Apóstol Pablo:

> [20]Upéicharõ, ore ha'e Cristo reroviahára, ha'ete ku Tupã orepype ojeruréva: rojerure pende pype Cristo rérape, peñemoĩ porã jey Tupã ndive. (2 Corintios 5:20)

> [14] Pende py'aguasúke upévare, peñemo'ãvo añeteguáre pende ku'a jerére, peñemondevo tekojoja ahoja, [(15)] ha peñemonde pende pýre marandu porã ñembosako'i sapatu; [(16)] ha opa ko'ãva ári, peipyhy jerovia itakua, ikatuhápe pembogue pe aña hu'y tata rendy. [17] Ha peiporu pe akão ñesãsorã, ha pe Espiritu ñorairõha, ha'éva Ñandejára Ñe'ẽ; [18] peñembo'évo opa ára opaichagua ñembo'e ha jerure reheve pe Espiritúpe, pejesarekóvo ko'ã mba'ére opaite py'aguapy ha jerure reheve opaite umi marangatu kuérare— [19]ha che rehegua, oñeme'ẽ hagua chéve ñe'ẽ, aikuaauka hagua kyhyje'ỹme pe evangelio ñemimby, [(20)]) che ha'e haguére iñembiguái kadénape; ipype añe'ẽ hagua kyhyje'ỹme, añe'ẽva'erãháicha. (Efesios 6:14-20)

Mba'épa he'ise embajador? *Merriam-Webster* he'i péicha:

> 1**:** peteĩ mbohupa tee; *tenondete***:** peteĩ mbohupa diplomático ijranga yvatéva oñemoneĩva tetã ambue sãmbyhyhápe térã mburuvichápe, oikóva upépe isãmbyhyhára térã imburuvicha rérape, térã oñembohendúva peteĩ tembiapo diplomático ijypévape ĝuarã ha py'ỹinte sapy'arãnte.
>
> 2 *a***:** peteĩ rerapeguáva térã maranduhára oñemoneĩva

Nde peteĩ Cristiano añeteguáramo, nde ha'e peteĩ ñe'ẽngára tee, Cristo rérape! Ehecha mba'épa ohai Apóstol Pedro:

> [9] Pende katu ha'e peteĩ ñemoñare oñeporavopyréva, peteĩ pa'i ruvicha aty, peteĩ tetã marangatu, Ha'e mba'e teéva, peikuaauka hağua pe Iporãitereíva rembiapokue, Ha'e penderenohẽ haguépe pytũmbýgui hendýpe hechapyrãvape; [(10)] pende, ymave ndaha'éiva tetã, áğa katu ha'éva Ñandejára retã; ymave ndojuhúiva poriahuvereko, áğa katu ojuhúva. (1 Pedro 2:9-10)

Cristiano-kuéraicha, ñande ha'eva'erã peteĩ tetã marangatu pehẽngue.

Mba'e tetã piko ko'áğa imarangatu?

Áğa katu, añetehápe avave ko yvy arigua mburuvicha guasu apytégui ndaha'éi—ha katu ipaháp̃e oikéta hikuái Cristo Ruvichakuépe (Apocalipsis 11:15). Tupã retã, Ijuvichakuéra ha'e pe marangatu.

Maranduháraicha, ndoroikéi jepi ko yvy arigua tetãnguéra política-pe. Ha katu jaikova'erã Ñandejára rekove rapépe ko'áğa (ehecha avei pe aranduka'i digital oñeme'ẽva rei www.ccog.org-pe, hérava*: Kristyakuéra: Maranduhára Ñandejára Ruvicharetãme guarã, Mbo'epy Tupã Ñe'ẽgui oñe'ẽva mba'éichapa ojeikova'erã kristyárõ*). Jaikóvo Tupã rekópe ko'áğa, jaikuaaporãvéta mba'érepa iporãve Tupã rape, ikatu hağuáicha Hembirekoitépe ñande rerekua mburuvicha ha pa'i ramo ha ñoreko mburuvicha Cristo ndive ko yvy ári:

> [5] Chupe pe ore rayhúva'ekue ha orejohéiva'ekue ore angaipakuéragui Huguýpe, [6] ha oremoĩva'ekue mburuvicharã ha pa'irã Imborayhúpe ha Itúvape, Chupe toguereko mimbipa ha mburuvicha opa ára ğuarã. Amén. (Apocalipsis 1:5-6)

> [10] Ha ñanemoarandúkuri mburuvichakuéra ha pa'ikuéraicha ñande Tupãme guarã; Ha ñapovakéta ko yvy ári. (Apocalipsis 5:10)

Peteĩ mba'e oútava ñande rerekóvo mburuvicha guasúramo ha pa'i ramo ha'e ñambokatu umi yvypóra upe árape oikóvape oguata hağua Tupã rapére:

> [19] Tetãyguakuéra oikóta Siónpe, Jerusalénpe; Ndapejasói mo'ãvéima. Ha'e imborayhuetereíta peẽre pehesape'ávo; Ohendúvo, ombohováita peẽme. [(20)] Ha Ñandejára peme'ẽramo jepe Tembi'u jehasa asy ha y jehasa asy, pende mbo'eharakuéra ndovavemo'ãvéima peteĩ koty jekutuha gotyo, ha katu pende resa ohecháta pende mbo'eharakuérape. [21] Ne apysa ohendúta peteĩ ñe'ẽ nde rapykuéri, he'ívo: "Kóva hína tape, eguata hese," Ejerévo akatúape térã ejerévo asu gotyo. (Isaías 30:19-21)

Upéva ha'éramo jepe peteĩ ñe'ẽngue tenonderãgua pe arapýra mil-pe guarã, ko'ã árape umi Hesu rapeguáva oñembosako'i va'erã ombo'e hağua:

> [12]… ko'áğa peve peikova'erã mbo'ehára, (Hebreos 5:12)

> [15] Pende korasõme katu pemomorãmína Ñandejára Tupãme, ha peĩke akóinte pembohovái hağua opavavépe oporandúvape pendehegui mba'érepa peha'arõ, py'a guapýpe ha kyhyjépe: (1 Pedro 3:15, KJV)

La Biblia ohechauka heta umi Cristiano ojeroviavéva, pe Tembiasy Guasu oñepyrũ mboyvemi, ombo'etaha heta tapichápe:

> [33]Ha umi tapicha oikũmbýva ombo'éta hetaitépe (Daniel 11:33;)

Upéicha, ñañemoarandu ha ñakakuaa porãme ha arandúpe (2 Pedro 3:18), ha'e peteĩ mba'e jajapova'erã ko'áğa. Hesu he'i: "Peẽ pehupytýta che rehegua maranduhára raramo Jerusalénpe, ha opaite Judea ha Samaria rupi, ha yvy apýra peve" (Hechos 1:8). Pende rembiaporãme Ñandejára Ruvichakuépe oike peikatu hağua pembo'e.

Ha umi ojeroviavéva, umi Hesu reroviaha Filadelfia-pegua (Apocalipsis 3:7-13) ğuarã, kóva oike avei oipytyvõvo pe marandu porã ñemombe'u iñimportántevape oñepyrũ mboyve pe Tupã ñesãmbyhy milenio-pegua (ehecha Mateo 24:14).

Tupã Ruvicha oñemopyenda rire, Tupã remimoĩnguekuéra oñemba'apóta oipytyvõvo oñemyatyrõ hağua ko yvy oñembyaíva:

> [12] Pende apytégui omopu'ãta umi tenda yma guare ojehejareíva; Pembopu'ãta yma guare ñemohenda; Ha peñehenóita pe Jokoha Mbojoajuhára, Tape Mbohekohára ojeiko hağua. (Isaías 58:12)

Upéicha, Tupã rembiguái oikóva Tupã rape rupi ko árape ombohasy'ỹvéta yvyporakuérape oiko hağua táva guasu (ha ambue hendápe) ko ára ñemyatyrõme, milenio pukukue.

Ko yvy añetehápe iporãvéta. Ñande'irũva'erã Kirito rérape ko'áğa, ikatu hağuáicha ñamba'apo avei Heta Ruvichakuéra Rógape.

Marandu Porã Añetegua Omoambue

Hesu he'i: "Peikóramo Che ñe'ẽme, añetehápe peẽ Che remimbo'ekuéra. 32 Ha peikuaáta pe añetegua, ha pe añetegua peneñemosãsorã" (Juan 8:31-32). Jaikuaávo pe añetegua Dios Ruvicha Ruvichakuéra marangatu rehegua ñanemosãso ani hağua jaiko ñuhãme ko yvy jeha'arõ japúpe. Ikatu py'aguasúpe ñamboaje peteĩ tembiaporã oikóva—Tupã rembiaporã! Satanás ombotavy yvy ape ári guápe (Apocalipsis 12:9) ha Tupã Ruvicha ha'e pe ñemyatyrõ añeteguáva. Ñañemoĩ va'erã pe añeteguáre ha ñamotenonde (ehecha Juan 18:37).

Marandu porã ningo tuichave ñane salvasiõ personal-gui. Tupã Ruvicha marandu porã omoambueva'erã peteĩ tapichápe ko árape:

> [2] Ha ani peiko ko yvy ariguaicha, katu peñemoambue pende apytu'ũ ñembopyahúpe, peikuaa hağua mba'épa ha'e Tupã rembipota iporãva, ojehecharamóva ha ipaháva. (Romanos 12:2)

Cristiano añeteguáva oñemoambue oñemba'apo hağua Tupãme ha hapichakuérape:

> [22]Peẽ tembiguái kuéra, peñatendéke opa mba'épe pende jára retépeguápe, ani pende resa renondépe añónte, yvypóra renonderãguáicha, ha katu korasõ potĩme, pekyhyjévo Tupãgui. [(23)]Ha oimeraẽ mba'e pejapóva, pejapóke py'aite guive, Ñandejárape guarãicha ha ani yvypórape guarãicha, [(24)]peikuaávo Ñandejára poguýgui pehupytýtaha pe jopói herénsia rehegua; pende servívo hína Ñandejára Kirito-pe. (Colosenses 3:22-24)

> [28]Upévare, ñandéve ñaguerekógui peteĩ tetã'i ndaikatúiva oñemomyi, jarekóke poriahuvereko, ikatu hagüáicha ñamba'apo Tupãme gũarã hekopete, mborrespeto ha Tupã kyhyje añeteguápe. (Hebreos 12:28)

Cristiano añeteguáva oikove ambue hendáicha ko yvy arigua apytégui. Ñamoĩ Ñandejára rembiapoukapy tenonde yvy rembipota renondépe, jaikuaa hagua mba'épa iporã ha mba'épa ivai. Umi hekojojáva oikove jerovia rupive (Hebreos 10:38), oñeikotevẽgui jerovia jaikove hagua Ñandejára rape rupi ko árape. Umi Hesu rapeguápe ojehechakuaa iñambueitereiha ko yvy ári oikóvagui, ha upévare hekove rape oñembohéra "Tape" pe Ñe'ẽ Pyahu Pyahúpe (Hechos 9:2; 19:9; 24:14,22). Ko yvy ári oikóva oiko ijeheguiete, oñembotavy Aña poguýpe, pe oñembohérava "Káin rape" rupi (Judas 11).

Tupã Ruvicha Reko Marandu porã ha'e peteĩ marandu tekojoja, vy'a ha py'aguapy rehegua (Romanos 14:17). Ñe'ẽ he'íva tenonderãgua, oñentende porãramo, ñanembopy'aguapy (ehecha 1 Corintios 14:3; 1 Tesalonicenses 4:18), tenonderãite jahechávo ko yvy oñehundipa (ehecha Lucas 21:8-36). Cristiano rekove rape añeteguáva ogueraha tekove pytu hetápe ha jehovasa retépe (Marcos 10:29-30). Péva ha'e peteĩ mba'e umi oikóva hese oikũmby hagua ko yvy oikotevẽha Tupã Ruvicha Reko. Cristiano-kuéra ha'e Tupã Ruvicha Reko rérape oñe'ẽva.

Cristiano-kuéra ñamoĩ ñane ñeha'arõ pytu reheguápe, ndaha'éi tete reheguápe, jaikóramo jepe peteĩ yvy tete reheguápe (Romanos 8:5-8). Jareko pe "ñeha'arõ evangelio-pegua" (Colosenses 1:23). Kóva ha'e peteĩ mba'e umi cristiano ypykue oikũmbýva, heta ojeroviáva Hesúre ko'ágã katu ndoikũmbýiva añetehápe.

6. Tupão Griego-Románo ombo'e pe Tupã Ruvicha Renda iñimportánteha, Áĝa katu...

Umi tupão Griego-Románo oguerovia ombo'eha Tupã Ruvicha reko mba'e, ha katu hasy chupekuéra oikũmby añete haĝua mba'épa ha'e. Techapyrãrõ, *pe Enciclopedia Católica* he'i kóva ko ruvichakuére:

> Cristo... Hembiapoukapy pukukue javeve, ko tetã'i ñeguahẽ, heta mba'e oguerekóva, he'iséva añetehápe, mba'éichapa ikatu ojehupyty, ha'e umi mba'e oñe'ẽveha hesekuéra iñe'ẽnguéra rupive, upéicha rupi iñe'ẽngue oñembohéra "tupã ñe'ẽ marandu porã tetã'i rehegua"...oñepyrũ oñe'ẽ Tupão rehe "Tupã ruvicha" ramo; ehecha Col., I, 13; I Thess., ii, 12; Apoc., I, 6, 9; v, 10, ha ambueve... he'ise Tupão ha'eha upe Tupã remimoĩmbyre … (Papa H. Tupã Ruvicha. The Catholic Encyclopedia, Aranduka VIII. 1910)

Oje'éramo jepe yvate "Col., I, 13; I Thess., ii, 12; Apoc., I, 6, 9; v, 10", rehecháramo umíva, rehechakuaáta ni peteĩva umi versíkulo ndo'eiha ***Tupão*** ha'eha Tupã Ruvicha. Ohekombo'e hikuái umi ogueroviáva oĩtaha Tupã Ruvichápe térã ha'eha Hesu ruvicha. La Biblia omomarandu heta oñemoambuétaha pe marandu porã térã ojererovétaha ambuére, peteĩ ijapuávare (Gálatas 1:3-9). Ñambyasýrõ jepe, heta oĩ ojapóva upéva.

Hesu ombo'e: "Che ha'e tape, añetegua ha tekove. Avave ndouvéi Túva rendápe che rupi'ỹre" (Juan 14:6). Pedro he'i: "Ndaipóri avei tesalváse ambue rupi, ndaipórigui ambue téra yvága guýpe oñeme'ẽva yvypórape ñande resalvávo haĝua" (Hechos 4:12). Pedro he'i hudío-kuérape opavave oguerekova'erãha jerovia oñembyasy haĝua ha ohechakuaa haĝua Hesúpe oñesalva haĝua (Hechos 2:38).

Upéva rangue katu, Papa Francisco omano mboyve ombo'e umi ateo, Hesu'ỹre, ikatuha ojesalva hembiapo porã rupive! Ha'e ombo'e avei umi judío ikatuha ojesalva ohechakuaa'ỹre Hesúpe! Avei, ha'e ha oĩ Greco-Romano ohechaukáva pe 'María' ndaha'éiva la Biblia-pe oĩva ha'eha peteĩ lláve evangelio-pe ĝuarã ha avei peteĩ lláve oñembyaty haĝua umi eklesía ha jerovia apytépe. Ñambyasýrõ, ha'ekuéra ha ambuekuéra ndoikuaái

mba'eichaitépa iñimportánte Hesu NI pe Marandu Porã añetegua Tupã Ruvicha rehegua. Heta omoherakuã marandu porã japu.

Heta oipota oiko ohechávare ha oguerovia ko yvy ariguáre. Pe Ñe'ẽ Ñemoĩ Pyahúva ombo'e umi Hesu rapeguáva omaña yvate gotyo va'erãha:

> [2] Pemoĩ pende akã umi mba'e yvágapeguápe, ani umi mba'e yvy ariguápe. (Colosenses 3:2)
>
> [7] Ñande jaikógui jerovia rupi, ndaha'éi jahecháva rupi. (2 Corintios 5:7)

Upéicharõ jepe, Papa Pío XI he'i va'ekue ojeikova'erãha ijeseguápe, ohechaháicha iñangarekoha:

> ... Tupão Katóliko ... ha'e Cristo ñesãmbyhy ko yvy ári. (Pío encíclica *Quas Primas*).

Ñanduti renda *CatholicBible101* he'i, "Tupã Ruvicha oñemopyenda yvy ári Jesucristo rupive ary 33-pe, Cristo rire, Itupãoicha, oisãmbyhýva Pedro... Tupão Katóliko." Áĝa katu pe Tupã Ruvicha Su Arygua ndaha'éi ko'ápe ha ndaha'éi avei pe Tupão Róma pegua. Oúvo, oĩta ko yvy ári. Jepémo pe Tupã Tupão añeteguáva oguereko "pe ruvicha rokẽ lláve" (Mateo 16:19), umi he'íva peteĩ tupão ha'eha Tupã ruvicha "oipe'a hikuái pe arandu lláve" (Lucas 11:52).

Tupão Róma mbo'e mbareteiterei Tupã Ruvicha milenio-pegua ko yvy ári hi'aĝuíva rehe, ha'e hína ha'eñomínte pe "Antikristo remimbo'e" oñemoĩva *Tupão Katólika Katesismo* tee-pe:

> **676** Antikristo ñembotavy oñepyrũma ojehechauka yvy ári oje'évo ikatuha ojehupyty tembiasakuépe pe ñeha'arõ mesías rehegua, ha'éva katu ojehupytýnteva tembiasakue rire pe tekojoja pahápe. Tupão omboyke opaichagua ñemboheko ko mburuvicha guasu oútava ñembotavy rehegua, oñembopyahúramo jepe, hérava milenarismo … (Tupão Katóliko Katesismo. Imprimatur Potest +Joseph Cardinal Ratzinger. Doubleday, NY 1995, p. 194)

Ñambyasýrõ jepe, umi oñemoĩva upe he'ívare oguerekóta apañuái guasu oñemoherakuãvo Ñandejára Ruvicha Reko Marandu Porã ipaháp e. Oĩta ojapóva mba'e vaieterei umi omoherakuãva rehe (Daniel 7:25; 11:30-36). Ha katu, ikatu repensa, ¿ndaha'éi piko opa ojeroviáva Hesu ha'eha Ñandejára oĩtava upe ruvichakuépe? Nahániri, ndoikomo'ãi. Ehecha mba'épa he'i Hesu:

> [21]"Ndaha'éi opavave he'íva chéve: 'Ñandejára, Ñandejára', oikeva'erã yvága retãme, ha katu pe ojapóva che Ru yvagapegua rembipota. [(22)]Heta he'íta chéve upe árape: 'Ñandejára, Ñandejára, ¿ndoro'éi piko marandu ne rérape, romosẽ aña'i ne rérape, ha rojapo heta mba'e hechapyrãva ne rérape?' [23] Ha upépe ha'éta chupekuéra: 'Araka'eve ndapeikuaái; pesẽ chehegui, peẽ peiporúva pe angaipa!' (Mateo 7:21-23)

Apóstol Pablo he'i pe "añañuã ñemimby" "oñepyrũma omba'apo" (2 Tesalonicenses 2:7) iñepyrũmbýpe. Ko añañuã oñembojoaju avei peteĩ mba'e Biblia oñemoñe'ẽva ani hagua jajapo ára pahápe, hérava "Ñemimby, Babilonia Guasu" (Apocalipsis 17:3-5).

Pe "añaretã ñemimby" oñembojoaju umi Hesu rapeguáva he'ívare ogueroviáva ndoikotevẽiha oñeha'ã oñangareko hagua Tupã Léi Paite rehe, ha/térã oĩha hetaiterei mba'e ikatúva omboje'o upe léi, ha/térã oĩha peniténsia oñemoneĩva ombyaívo Tupã léi. Upéicha, oimo'ãramo jepe oguerekoha hikuái Tupã léi ra'anga, ndojapói hikuái peteĩ Hesu térã iñangarekoharakuéra ohechakuaátava hekopete ramo.

Heta oje'éva Hesu rapeguáha ha'ete umi fariseo ombyaíva'ekue Tupã rembiapoukapy, ha katu he'i ijepokuaapykuéra ojapoha ichugui mba'e ojehechakuaáva—Hesu omboyke upe jepokuaa (Mateo 15:3-9)! Isaías avei omomarandu umi oje'éva Tupã mba'eha opu'ãtaha Hembiapoukapy rehe (Isaías 30:9). Ñambyasýrõ jepe, ko ñepu'ã Tupã rembiapoukapy rehegua ha'e peteĩ mba'e jahecháva ko'ágaite peve.

Ambue "ñemimby" ha'ete pe Tupão Rómagua ogueroviáva hembiapo joaju ekuméniko ha jerovia apytépegua ñorairõrãicha oguerutaha py'aguapy ha peteĩ Tupã Ruvicha yvy ári ndaha'éiva pe Bíblia he'iháicha. Pe Ñe'ẽngue Marangatu ñanemomarandu ani hagua jajerovia peteĩ joaju ekuméniko

oútavare, ha'e he'iháicha, mbovy ary aja, osẽ porãtaha (oñemohesakã: pe Biblia Jerusálén Pyahu, peteĩ ñembohasa Tupão Katóliko Romano omoneíva, ojehechauka):

> [4] Oñemokarapã hikuái pe dragón renondépe ome'ẽ haguére chupe imbaretekue pe mymba; ha oñemokarapã hikuái pe mymba renondépe, he'ívo: 'Máva piko ikatu oñembojovake ko mymbáre? Máva piko ikatu oñorairõ hendive?' [5]Oñeme'ẽ pe mymbápe ijurupe oñe'ẽ hagua ijapu ha iñe'ẽngai, ha omba'apo hagua irundy pa mokõi jasy pukukue; [6]ha o -pe oñe'ẽ iñe'ẽngai Tupã rehe, héra, hogakoty yvagapegua ha opa umi oñemo'ãva upépe rehe. [7]Oñeme'ẽ chupe pu'aka oñorairõ hagua umi marangatu rehe ha ipu'aka hagua hesekuéra, ha oñeme'ẽ chupe pu'aka opaichagua yvypóra, tetã, ñe'ẽ ha tavayguakuéra ári;(8) ha opa yvy arigua omomba'eguasúta chupe, ha'éva, opaite umi héra noñehaíriva gueteri ko yvy oñepyrũ guive pe Kure'i oñembojukáva aranduka de vida-pe. [9]Oimeraẽ ohendúva, topa'ã: [10]Umi ojegueraháta va ka'irãime, ka'irãime voi; umi ojejukátava kyse rupive, kyse rupive voi. Upévare umi marangatu oikotevẽ py'aguapy ha jerovia. (Apocalipsis 13:4-10, NJB)

Tupã Ñe'ẽ oñangareko Babilonia paha ára joajúgui:

> [1] Peteĩ umi pokõi anhel oguerekóva umi pokõi kupé apu'a ou oñe'ẽ hagua chendive, ha he'i chéve: 'Eju ko'ápe ha ahechaukáta ndéve pe teko'asy pe kuña heko'ỹva tuicháva oñemohendáva y hetaitéva rembe'ýpe, (2) hendive oñemboheko'ỹhague opaite yvy arigua mburuvichakuéra, ha omongu'ahague yvy arigua kuérape ipepo'i rykue reheve.' [3] Chepy'a rupi chererahaka peteĩ yvy ojeiko'ỹháme, ha upépe ahecha peteĩ kuña oguata peteĩ mymba pytã asýre, orekóva pokõi iñakã ha pa itĩ, ha henyhẽva hese herakuã vai. (4) Pe kuña oñemonde sa'y pytã hovyũ ha pytã asýpe ha overa itaju, ita hepy ha perla-gui, ha ipópe oguereko peteĩ kópa itajúgui ijyva'yrã henyhẽva pe ky'a asýgui iñembotavykuégui; [5] **iñakãre ojehai peteĩ téra, peteĩ téra ñemi: 'Babilonia Guasu, opaite kuña heko vai jára, opaite mba'e ky'a oikóva yvy ári jára**.' [6] Ahecha oka'u hague, oka'u umi marangatu ruguy rehe, ha Hesu rembiguái ojejukava'ekue

ruguy rehe; ha ahechávo chupe, chejurujái paite. (Apocalipsis 17:1-6, NJB)

9 'Kóva ojerure arandu. **Umi akã pokõi ha'e umi yvyty** pokõi, pe kuña oguapýva hi'ári . . . (18) Pe kuña rehechava'ekue ha'e pe táva guasu oguerekóva pu'aka opa mburuvicha yvy arigua ári.' (Apocalipsis 17:9,18, NJB)

1 Upéva rire, ahecha ambue anhel oguejyvahína yvágagui, oguerekóva pu'aka guasu oñeme'ẽva'ekue chupe; ha yvy omimbipa iñembotuichakuére. 2 Ipu ruvichaitépe osapukái, '¡Ho'áma **Babilonia, Babilonia pe Táva Guasu** ¡Ho'áma, ha oikóma chugui aña retã ha opavave espíritu ky'a ha guyra ky'a ha ivaietereíva oikoha. 3 Opaite tetã oipyju heta iñaña rekove víno; opa mburuvicha ko yvy arigua oñañáma hendive, ha opa ñemuhára omomba'eheta iñaña reko rupive.' 4 Oñe'ẽ jey ambue ñe'ẽ yvágagui; ahendu he'i**: 'Pesẽke, che retãyguakuéra, pejei chugui, ani hagua pejehe'a hembiapo vaípe ha pehasaseterei umi mba'asy vai ha'e ohasáva**. 5 Hañañakuéra oğuahẽma yvágape, ha Ñandejára imandu'a hembiapo vaikue rehe: pejapo hese ha'e ojapo haguéicha ambuekuérare. 6 Oñeme'ẽ va'erã chupe mokõi jey pe ha'e ojerure va'ekue. Oñeme'ẽ va'erã chupe peteĩ kaguaka mokõi jey imbaretevéva ijeheguiete ojapo va'ekuégui. 7 Opaite ijeguaka ha ijehe'a vai oñembojoja va'erã peteĩ ñemonsiéro térã peteĩ jehasa asy rehe. Chekuña mburuvichárõ apyta, he'i ijehe; che ndaha'éi kuña iména manóva ha araka'eve ndaikuaamo'ãi ñembyasy. 8Upévare, peteĩ árape, ho'áta hese umi mba'e vai: mba'asy, ñembyasy ha ñembyahýi. Ojehapyta ku'itĩ meve. Pe Ñandejára Tupã ombohováiva chupe imbarete. (9)'Oĩta ñembyasy ha je'a hese umi mburuvicha ko yvy arigua ojepokara'ỹva'ekue hendive ha ojapo va'ekue vy'a vai hendive. Ohechávo hikuái itatatĩ okáivo, (Apocalipsis 18:1-9, NJB)

Zacarías-pe, pe Biblia ñanemoñe'ẽ peteĩ Babilonia ouva'erã rehe ha ohechauka joaju añeteguáva *ndoikomo'ãiha* Hesu oujey rire peve:

10¡Peñatende! ¡Peñatende! Pejesape'a yvy yvateguio -- he'i Yahvé -- che amombohaguére pende apytépe yvytu irundy oúva yvágagui

-- he'i Yahvé. (11)¡Peñatende! Pejesape'a**, Sión, reiko aja Babilonia rajýndi!**

12 Yavé Sebaot he'i kóva, pe Mimbipa ombohaságui

che, umi tetã oñemondáva'ekue pende rehe, 'Oimeraẽ opokóva pende rehe opokóva che resa renondépe.' (13) 'Ko'áĝa pemaña, ambojere che po hesekuéra ha oñemondáta hikuái umi omba'apouka va'ekue hesekuéra rupi.' Upépe peikuaáta Yahweh Sabaoth che mbouhague! 14Epurahéi, evy'a, Sión rajy, ko'áĝa che aĝuahẽvo aiko hagua pende apytépe - he'i Yahweh! 15Ha upe árape heta tetã oñemoĩmbáta Yahweh-pe. Hẽe, oikóta chuguikuéra iñemoñare, ha oikóta pende apytépe. Upépe peikuaáta Yahweh Sabaoth chembouhague peẽme! 16Yahweh oñemomba'éta Judá rehe, ijyvy pehẽngue Yvy Marangatúpe, ha oiporavóta jey Jerusalén-pe. (Zacarías 2:10-16, NJB; KJV/NKJV ñembohasápe ojehecha umi versículo 6 guive 12 peve Zacarías 2-pe)

Jepémo oĩ tembiapo oñondivegua iporãva, umi ecuménico ha jerovia oñondivegua ñemongu'e, Tetãnguéra Joaju, Vaticano, heta Protestante ha umi mburuvicha Ortodoxo Kuarahyresẽmegua omokyre'ỹva, Ñandejára Ñe'ẽ oñe'ẽ vai hesekuéra ha ndojejokói va'erã. Hesu oñemoñe'ẽ umi *he'íva* ohoha hapykuéri ombotavýtaha heta tapichápe (Mateo 24:4-5). Heta umi aty guasu jeroviajoajurã oñembojoaju pe ojeipe'ávo pe sello peteĩha Apocalipsis 6:1-2-pe, ojekuaáva avei "pe kavaju ári guáva morotĩ" ramo Apocalipsis-pegua (ndaha'éiva Hesu) ha pe kuña marangatu'ỹ Apocalipsis 17-pe guáre.

Zacaríasicha, Apóstol Pablo avei ombo'e pe jerovia peteĩ añeteguáva ndoikomo'ãiha Hesu *ou jey* mboyve:

13 opavave jahupyty peve peteĩ jerovia ha pe Tupã Ra'y kuaapyme, ha jajapo pe Yvypóra oñembohekoporãmbáva, okakuaapámava Cristo rekove tuichakuépe voi. (Efesios 4:13, NJB)

Umi ogueroviáva ko joaju ouha Hesu oujey mboyve ojavy hikuái. Añetehápe, Hesu oujey vove, Ha'e ohundíta tetãnguéra joaju oñembyatýtava hese:

11:15Upéi pe ánhel pokõiha opu'ã iturúpe, ha oñehendu yvágape ñe'ẽ atã osapukáiva, he'ívo: 'Ko yvy arigua mburuvicha guasu oikóma ñande Jára ha i-Cristo mburuvicha guasúgui, ha ha'e oisãmbyhýta opa ára ğuarã.' 16Umi mokõipa irundy karai tuja, oguapýva Tupã renondépe, oñesũmby hikuái ha oipoko iñakã yvytãre oñembojeroviávo Tupãme (17) ha he'i hikuái: 'Roaguyjevete ndéve, Ñandejára Tupã Ipu'akapáva, Nde reiméva, Nde reimova'ekue, reipyhýre nde pu'aka guasu ha reñepyrũre nde ñesãmbyhy. 18 Tetãnguéra opu'ã vai kuri ha ko'ágã oğuahẽma ára ne ñembojevyrã, ha umi omanova'ekue oñeñe'ẽngatu hağua, ha ne rembiguái maranduhára, umi marangatu ha umi okyhyjéva ne réragui, michĩ ha tuicháva peteĩcha, oñeme'ẽ hağua chupekuéra ijopói. Oğuahẽma ára pe Tupã Ñe'ẽme'ẽ oity hağua umi oitypáva ko yvy.' (Apocalipsis 11:15-18, NJB)

19:6 Ha ahendu peteĩ aty guasu ñe'ẽ, yguasu tyapuicha térã amandáu guasuicha, ombohováiva: '¡Aleluya! Ñandejára, ñane Tupã Ipokatúva, oñepyrũma oisãmbyhy; . . . (19) Upéi ahecha pe mymba, opaite yvy arendakuéra ha iñorairõharakuéra ndive, oñembyaty oñorairõ hağua pe Oguatáva ári ha iñorairõharakuéra ndive. 20 Ágã katu pe mymba ojegueraha ka'irãime, pe maranduhára japu ndive, ojapova'ekue milágro mymba rérape ha umívare ombotavýva umi omoĩva'ekue mymba ra'anga ha umi oñembojeroviáva'ekue ita'angáre. Ko'ã mokõi oñemombo hekove reheve pe ypa tata asufre okáivape. (21)Umi ambue opavave ojejuka pe Kavaju ári guára kyse rupive, osẽva ijuru guive, ha opa guyra okaru porã hete ro'óre . . . (20:4)Upéi ahecha apyka guasu, oñeguapy haguã, ha hesekuéra oñeme'ẽ pu'aka ojapo haguã tekojoja. Ahecha umi oñekutúva'ekue akãre oñe'ẽhaguére Hesúre ha omombe'uhaguére Ñandejára ñe'ẽ, ha umi ndojayhúiva'ekue pe mymba guasúpe térã ijysýipe ha ndoipyhýiva'ekue pe techaukaha itenondépe térã ipópe; oikove jey hikuái, ha oisãmbyhy hikuái Cristo ndive peteĩ su ary pukukue. (Apocalipsis 19:6,19-21; 20:4, NJB)

Jahechakuaa Hesu ohunditaha yvy ape ári ñorairõhára atykuéra oñembyatyva'ekue hese. Upéi Ha'e ha umi marangatu oikove jeyva'ekue

tenonderã oisãmbyhýta. Upérõ oĩta jerovia peteĩete añeteguáva. Ñambyasýrõ jepe, heta ohendúta umi tembiguái japúpe ojehechaukáva iporãramo, ha katu ndaha'éi, Apóstol Pablo he'ihaguéicha (2 Corintios 11:14-15). Hetave oikũmbýriramo añetehápe la Biblia ha Tupã Ruvicha Reko marandu porã, sa'ivéta tapicha oñorairõva'erã Hesu rehe ou jeývo.

7. Mba'érepa Tupã Ruvicha?

Jepe yvyporakuéra oimo'ãse iñarandu etereiha, ñane akãme oĩ paha, ha katu Tupã "akãporã ndoguerekói paha" (Salmo 147:5).

Upévare oñeikotevẽta Ñandejára jeike omyatyrõ hağua ko yvy.

Heta ojerovia *ramo* jepe Tupãre, yvypóra hetavéva ndojaposéi Ha'e he'íva ha ndoikosei *Ha'e* he'iháicha añetehápe. Ehechakuaa ko'ãva:

> [8]Ha'e ohechauka ndéve, yvypóra, mba'épa iporãva; Ha mba'épa ojerure ndéve Ñandejára Rejapo hağua tekojoja, Remborayhu poriahuvereko, Ha reguata hağua ñemomirĩme ne Ñandejára ndive? (Miqueas 6:8)

Jaguata ñemomirĩme Ñandejára ndive ndaha'éi peteĩ mba'e yvyporakuéra oipotava'ekue ojapo añetehápe. Adán ha Eva ára guive (Génesis 3:1-6), yvyporakuéra oiporavo ojerovia ijehe ha umi mba'e ha'ekuéra oiporavóvare, Ñandejára mba'e ári, oĩramo jepe Iñe'ẽnguéra (Éxodo 20:3-17).

Ñe'ẽnguéra Arandukápe he'i:

> [5] Ejerovia Ñandejárare ne korasõ mbytépe, ha ani rejerovia nde arandúre; [6] Ne rape kuérape rehechakuaa chupe, ha ha'e ombohape porãta nde rape. [7] Ani reñemoarandu nde jupe; rekyhyje Ñandejáragui ha ejehekýi vaígui. (Proverbios 3:5-7)

Upéicharõ jepe, hetave yvypóra ndojeroviái añetehápe Tupãre ipy'aite guive ha ndo'ha'arõri Chupe oisãmbyhy hağua hekove rape. Heta he'i ojapotaha Tupã oipotáva, ha katu ndojapói. Yvyporakuéra oñembotavy Satanás rupive (Apocalipsis 12:9) ha ho'a ko yvy rembipota ha 'tekove jeguerekose' rapére (1 Juan 2:16).

Upévare, heta omoheñói ijeroviaha tee ha mburuvicha yvy arigua, oimo'ãgui ha'ekuéra oikuaaporãveha. Áğa katu, ndoikuaaporãi (ehecha Jeremías 10:23) ha hetavéva ndojerovia'apomo'ãi añetehápe.

Upévare yvyporakuéra oikotevẽ Tupã Ruvicha (ejesareko Mateo 24:21-22).

Jahechami umi Vy'apavẽ

Peteĩ umi ñe'ẽ aty ojekuaavéva Hesu he'iva'ekue ha'e umi Vy'apavẽ, Ha'e ome'ẽva'ekue *iñe'ẽngue Yvyty Ári*.

Ejesareko umi He'iva'ekuére:

> [3] "Ivy'apavẽ umi imboriahúva iñe'ãme, ha'ekuéra mba'e ningo yvága retã. [4] Ivy'apavẽ umi oñembyasýva, ha'ekuéra oñembopy'aguapýta. [5] Ivy'apavẽ umi ipy'a guapýva, ha'ekuéra ohupytýta ko yvy. [6] Ivy'apavẽ umi iñembyahýiva ha iñepyrũséiva tekojojarãre, ha'ekuéra oñembopy'apáta. [7] Hory umi poriahuverekóva, oñeporiahuverekóta hikuái. [8] Hory umi ipy'a potĩva, ohecháta hikuái Ñandejárape. [9] Hory umi py'aguapýre omba'apóva, oje'éta hesekuéra ha'eha Ñandejára ra'ykuéra. [10] Hory umi ojejahéiva tekojoja rehehápe, imba'éta hikuái yvága retã. (Mateo 5:3-10)

Tupã Ruvichakuépe (ehecha Marcos 4:30-31), Mateo he'ihápe jepi yvága Ruvichakue (ehecha Mateo 13:31), oñemoañetéta ko'ã ñe'ẽme'ẽ poravopyre. Tupã Ruvichakuépe oñemoañetéta pe ñe'ẽme'ẽ umi py'a guapy oguerahátaha yvy ha umi ipy'a potĩ ohechátaha Tupãme. ¡Peha'arõke vy'apópe umi marandu porã Tupã Ruvichakue rehegua!

Tupã rape ningo hekopete

Añetehápe, Ñandejára ha'e mborayhu (1 Juan 4:8,16) ha Ñandejára ndaha'éi ijeheguíva. Ñandejára rembiapoukapy ohechauka mborayhu Ñandejárape ĝuarã ha mborayhu ñande rapicháp̃e ĝuarã (Marcos 12:29-31; Santiago 2:8-11). Yvy arigua rape ha'e ijeheguíva ha ipaha omano (Romanos 8:6).

Jesarekomína Tupã Ñe'ẽ he'iha umi Cristo reroviaha añeteguáva ojapoha umi tekorã:

> [1] Oimeraẽ ojeroviáva Hesu ha'eha pe Cristo, Tupã memby; ha opavave ohayhúva pe omomembývape, ohayhu avei pe imembýpe. [(2)] Kóva rupive jaikuaa jahayhuha Tupã membykuérape, jahayhúramo Tupãme ha ñañangarekóramo iñe'ẽnguérare. [3]

> Pórke kóva hína mborayhu Tupãme ĝuarã: ñañangareko hağua iñe'ẽnguérare. Ha iñe'ẽnguéra ndaha'éi pohýi. (1 Juan 5:1-3)

Tupã "hekoitépa opaite iñe'ẽnguéra" (Salmo 119:172). Hapekuéra ipotĩ (Tito 1:15). Ñambyasýrõ jepe, heta omoinge hetaichagua teko "léi'ỹva" ha ndohechakuaái Hesu ndouihague ohundi hağua pe léi térã umi maranduhára, ha katu ombohape hağua (Mateo 5:17), omyesakãvo he'iseha añeteguáva ha ombotuichavévo heta oimo'ãvagui (techapyrãrõ, Mateo 5:21-28). Hesu ombo'e "pe ojapóva ha ombo'éva ko'ãva, ha'e oñembohorýta yvága ruvichakuéra apytépe" (Mateo 5:19) (umi ñe'ẽ 'Tupã Ruvicha' ha 'yvága ruvicha' ikatu ojeporu peteĩcha).

Tupã Ñe'ẽ he'i jerovia tembiapo'ỹre omanoha (Santiago 2:17). Heta oĩ he'íva ohoha Hesu rapykuéri, ha katu ndogueroviái añetehápe Imbo'ekuéra (Mateo 7:21-23) ha ndojapói Heseháicha ojapova'erãháicha (ehecha 1 Corintios 11:1). "Añañe'ẽ ha'e léi ñembyai" (1 Juan 3:4, KJV) ha opavave ojapo añañe'ẽ (Romanos 3:23). Upéicharõ jepe, pe Biblia ohechauka poriahuvereko ipu'akataha tekojojáre (Santiago 2:13) Ñandejára añetehápe oguerekógui peteĩ tembiaporã opavavépe ĝuarã (ehecha Lucas 3:6).

Yvypóra rembiapokue, Ñandejára rape'ỹre, ndoikomo'ãi. Pe tetã mileniope, Hesu oisãmbyhýta "peteĩ yvyra kuarepotígui" (Apocalipsis 19:15), ha iporãva ipu'akáta yvyporakuéra oikóta rupi Ñandejára he'iháicha. **Opaite ko yvy apañuái oĩ avano'õnguéra ko yvy arigua ndojaposeígui Ñandejára ha Léi rembipota**. Tembiasakue ohechauka yvyporakuéra ndaikatuiha ombohovái avano'õ apañuái:

> [6] Pe apytu'ũ ro'o rehegua katu ha'e mano, ha pe apytu'ũ pytu rehegua katu ha'e tekove ha py'aguapy. [7] Pe apytu'ũ ro'o rehegua ningo ñorairõ Tupã rehe, ndojapysakái rupi Tupã léipe, ha añetehápe ndaikatúi ojapysa. [8] Upévare, umi oikóva hete rupive ndaikatúi ombovy'a Tupãme. (Romanos 8:6-8)

Cristiano-kuéra oñemoinge va'erã pytu reheguápe, ha oñeme'ẽ rire chupekuéra Ñandejára Pytu oñembojera hağua ko árape (Romanos 8:9), ñane kangy jepe:

[26]Pehecháma pende ñehenói, che joyke'ykuéra, ndahetái umi iñarandúva hete rupive, ndahetái umi imbaretéva, ndahetái umi ijypykue porãva, oñehenoiva'ekue. [27] Ha katu Tupã oiporavo umi arapyguápe itavyvévape omotĩ hagua umi iñarandúvape, ha Tupã oiporavo umi arapyguápe ikangývape omotĩ hagua umi imbaretévape; [28] ha umi mba'e arapyguápe oñemomirĩvéva ha oñemboykéva Tupã oiporavo, ha umi mba'e ndaipóriva, ombyaipa hagua umi oĩva, [29] ani hagua avave yvypóra oñembotuicha Hova renondépe. [30] Ha'e katu, Ha'égui peime Cristo Hesu-pe, ha'e oikóva ñandéve ĝuarã arandukuaa Tupãgui—ha tekojoja ha ñemopotĩ ha ñepysyrõ— [31] ojehaívaicha: "Pe oñembotuicháva, toñembotuicha Ñandejárape". (1 Corintios 1:26-31)

Cristiano-kuéra ovy'a va'erã Tupã rembipotáre! Jaguata jerovia rupive ko'áĝa (2 Corintios 5:7), jahechávo yvate gotyo (Colosenses 3:2) jerovia rupive (Hebreos 11:6). Ñambendysýita ñambohapévo Tupã rembiapoukapy (Apocalipsis 22:14).

Mba'érepa Ñandejára Reko Ñe'ẽ Marangatu?

Umi Protestante oimo'ã jepi ohechakuaávo Hesúpe ipy'asãhararõ, ohekáma hague hikuái Tupã Ruvicha Reko. Katóliko Romano-kuéra oguerovia umi oñembokirirĩva, mitã'i ramo jepe, oikehague itupãópe ha'évaicha pe tetã. Katóliko Romano ha Ortodoxo Kuarahyresẽmegua oimo'ã jepi sakramentu ha ambueve mba'e rupive ohekáha hikuái Tupã retã. Cristiano-kuéra oñembokirirĩva'erãramo jepe, Greco-Romano-Protestante-kuéra katu ojesareko jepi yvy aráre omyatyrõ hagua yvypóra apañuái. Ha'ekuéra ojesareko yvy reheguáre (ehecha Romanos 8:6-8).

Ñeheka tenonderãite Tupã Ruvicha (Mateo 6:33) ha'eva'erã peteĩ tembipota opa ñande rekove pukukue javeve Cristiano-kuérape ĝuarã. Peteĩ tembipota, ani hagua jahecha yvy ariguápe ñemyatyrõrã, ha katu Tupãme ha Hapekuérape. Marandu Porã Tupã Ruvichaguigua omoambue ñande rekove.

La Biblia he'i umi Hesu reroviaha oisãmbyhytaha Hesu ndive, ha katu, reikuaápa upéva he'iseha umi añeteguáva Hesu reroviaha añetehápe oisãmbyhytaha táva guasu ári? Hesu ombo'e:

[12] "Peteĩ karai guasu oho peteĩ tetã mombyryhápe oñemomba'e hağua peteĩ mburuvicharãre ha oujevy hağua. [13] Upémarõ ohenói pa iñangarekohárape, ome'ẽ chupekuéra pa mina ha he'i chupekuéra: 'Peñemurã che guive.' [14] Heta kuérape katu ndaija'éi hese, ha ombou peteĩ atyguasu hapykuéri he'ívo: 'Noroipotáiri ko kuimba'e mburuvichárõ oréve.'

[15] "Ha péicha, ou jeývo, ohupyty rire pe

tetã'i, upéi ojerure umi tembiguái ome'ẽ haguépe chupekuéra viru tojuva'erã hendápe, oikuaa hağua mboýpa ogana peteĩteĩ oñemurãvo. [16]Upéi ou pe tenonderã, he'ívo: 'Che Ruvicha, ne mina ogana pa mina.' [17] Ha he'i chupe: '¡Péichaite, ne rembiapo porãiterei, ne rembiapo porãgui michĩmívape; eñangarekóke pa táva ári!' (18) Ha ou pe mokõiha, he'ívo: 'Che Ruvicha, ne mina ojapo pa'ũ mina.' (19) Upéicha avei he'i chupe: 'Nde avei eñangarekóke po táva ári.' (Lucas 19:12-19)

Ejeroviáke pe michĩmi reguerekóvare ko'áğa. Umi Hesu rapeguápe oñeme'ẽta pa'ũ oisãmbyhy hağua táva añeteguáre, peteĩ mburuvicha añeteguápe. Hesu he'i avei: "Che jopói oĩ Chendive, ame'ẽ hağua opavavépe hembiapokue he'iháicha" (Apocalipsis 22:12). Tupã oguereko peteĩ tembiaporã (Job 14:15) ha peteĩ tenda (Juan 14:2) umi añetehápe ombohováivape ğuarã Chupe (Juan 6:44; Apocalipsis 17:14). Tupã Ruvicha añeteguaha ha nde ikatu reime ipype!

Ary 2016 ñepyrũme, kuatiañe'ẽ *Science* oguerekókuri peteĩ jehaipyre hérava "Aty mbarete" ohechaukáva arandu apopyre ha aty ñepytyvõ rupive ikatuha oñemyatyrõ umi "apañuái vai" yvyporakuéra oñembohováiva. Upéicharõ jepe, pe jehaipyre ndoikuaái mba'épa hína pe aña, ha ni mba'éichapa oñemyatyrõta. Umi programa arandu apopyre ouva'ekue upe rire katuete ndoipyhýi yvy apañuáikuéra.

Ñopytyvõ, jahechávo Tupã rape añeteguáva, ndojapoporãmo'ãi ko sa'ary^{XXI}-pe, ojapova'ekueicha yma Guasu rire, yvyporakuéra oñopytyvõrõ guare omopu'ã hağua pe Torre de Babel ndosẽporãiva (Génesis 11:1-9).

Apañuái ko yvy ári, tenda kuéra Oriente Medio-peguápe (jepémo oñeha'arõ oñemotenondetaha sapy'ami, techapyrã Daniel 9:27a; 1 Tesalonicenses 5:3), ndojokomo'ãi yvypóra rupive—jaikotevẽ Tupã Ruvicha py'aguapy (Romanos 14:17).

Umi apañuái terrorismo tetãnguéra apytépegua, oñeha'arõramo jepe oñemotenondéta, ndojekuaaporãmo'ãi (ehecha Ezequiel 21:12) umi oñembotavýva Naciones Unidas-pe rupive (ehecha Apocalipsis 12:9)—jaikotevẽ pe vy'a ha py'aguapy Tupã Ruvicha Rógagui.

Tekoha apañuái NDOJAGUEROPO'ÃMO'ÃI tetãnguéra oñopytyvõramo, yvy arigua tetãnguéra oipytyvõtágui oñehundi hağua yvy (Apocalipsis 11:18), ha katu oñemyatyrõta Tupã Ruvicha Rógape.

Umi apañuái teko ky'a, memby jepe'a, ha yvypóra rete pehẽngue ñevendégui ndojuehemo'ãi Estados Unidos rupive (ehecha Apocalipsis 18:13), ha katu Tupã Ruvicha Ruvicha rupive.

Pe jeporuka tuichaitereíva oguerekóva Estados Unidos, Reino Unido ha hetave tetã ambue ndojuehechamo'ãi tetãnguéra ñomongeta rupive, ha katu ipaháipe (ñehundipa rire Habacuc 2:6-8 he'iháicha) Ñandejára Ruvicha Rógape.

Tavy ha tekombo'e vai ndojuhumo'ãi ñemyatyrõ Tetãnguéra Joajúpe — jaikotevẽ Tupã Ruvicha. Jerovia rehegua ñorairõ añetehápe ndojuhumo'ãi ñemyatyrõ avave aty guasu jerovia rehegua oñemoĩva peteĩ ñe'ẽme peteĩ tesãirãre, oheja'ỹre Hesu añeteguápe, pe oĩva Ñandejára Ñe'ẽ Pyahúpe. Aña ha'e pe apañuái guasu ko yvy ári ha upévare, jaikotevẽ Hesu ñeme'ẽ ha Ijevy jey Tupã Ruvichápe. Pohãno kuaaty ko'ágagua ndoguerekói opa mbohovái yvypóra resãi hağua — jaikotevẽ Tupã Ruvicha.

Ñembyahýi apañuái ndojokomo'ãi umi tekove oñemoambuéva genéticamente rupive, ombohasa asýva yvóra vorekuérape ñembyahýi guasúpe ikatu haguére oñehundi tuicha umi ñemitỹ—jaikotevẽ Tupã Ruvicha.

Mangy guasu oĩva Áfrika, Ásia ha ambue hendápe, oñepytyvõramo jepe sapy'ami 'Babilonia' ára pahaguégui (ehecha Apocalipsis 18:1-19), ndoikomo'ãi pe mangy apañuái—jaikotevẽ Tupã Ruvicha Reko. Pe

temiandu he'íva, Hesu'ỹre, yvyporakuéra ikatuha ogueru peteĩ teko porãite ko 'ára aña ko'ağagua' rupi, ha'e peteĩ marandu japu (Gálatas 1:3-10). Ñaikotevẽ Tupã Ruvicha.

Tupã Ruvicha milenio pukukue ha'e peteĩ mburuvicha añetegua oñemopyendátava ko yvy ári. Oñemopyendáta Tupã léi mborayhúre ha peteĩ Tupã mborayhuha mburuvichárõ. Umi marangatu oisãmbyhýta Cristo ndive milenio pukukue (Apocalipsis 5:10; 20:4-6). Ko mburuvicha guasu oguerekóta ipype umi añetehápe oĩva Tupã Tupão-pe, ha katu avave ñe'ẽngue marangatu ndo'éi Tupã Mburuvicha Guasu ha'eha añetehápe pe Tupão (Katóliko Romano térã ambue). Roma Tupão oñemoĩ pe ñemoarandu milenio rehegua rehe, ha upéi oñemoĩ mbaretevéta pe Marandu Porã Biblia-pegua rehe ñağuahẽvo ipaháp̃e. Kóva ikatu oñemombe'u tuichaiterei marandu myasãiha rupive, ha upéva ikatu oipytyvõ oñembohapete hağua Mateo 24:14.

Ipaháp̃e, Tupã Ruvicha oguerekóta ipype pe "Jerusalén Pyahu, oguejýva yvágagui Tupãgui" (Apocalipsis 21:2) ha okakuaavévo ndoguerekói paha. Ndaiporivéima mo'ãi teko vai, vy'a'ỹ térã mano.

Ñemoñe'ẽ ha ñeikũmby Marandu Porã Tupã Ruvicha rehegua ha'e peteĩ mba'e iñimportánteva la Biblia-pe. Umi Testamento Yma guare haihára ombo'e hikuái hese. Hesu, Pablo ha Juan ombo'e hikuái hese. Pe ñemoñe'ẽ 'cristiano' itujavéva ojehechaukáva Testamento Pyahu'ỹme ombo'e hese. Umi sãmbyhyhára cristiano sa'ary mokõiha ñepyrũmegua, Polycarpo ha Melito-icha, ombo'e hikuái hese. Ore, Tupã *Reko* Tupão Osegíva hérava, ro'e hese ko'ág̃a. Penemandu'áke Tupã Reko ha'eha pe mba'e peteĩha Tupã Ñe'ẽ ohechaukáva Hesu oñe'ẽ hague hese (Marcos 1:14-15). Ha'e avei pe mba'e Ha'e oñe'ẽ hague hese ojeikove jey rire (Hechos 1:3)—ha ha'e peteĩ mba'e umi Hesu rapeguáva oheka raẽ va'erã (Mateo 6:33).

Marandu Porã ndaha'éi Hesu rekove ha imano reheguánte. Pe oñemotenondéva Marandu Porãme Hesu ha hemimbo'ekuéra ombo'e va'ekue ha'e kuri Tupã Ruvicha oúva. Marandu Porã Ruvichagua oguereko pype salvasiõ Cristo rupive, ha avei ombo'e yvypóra sãmbyhykuéra opaha (Apocalipsis 11:15).

Penemandu'áke, Hesu ombo'e ndoumo'ãiha ipaha oñemoĝuahẽ mboyve yvy ape ári pe marandu porã tetã'i rehegua, techaukahárõ opaite tetãme ĝuarã (Mateo 24:14). Ha upe ñemoĝuahẽ ojehúma ko'ágã. Reipytyvõsépa upe tembiapo paháipe, ára paha pegua?

Pe marandu porã ha'e **Tupã Ruvicha ha'eha pe ombohovakéva yvypóra** rembiasy. Upéicharõ jepe, hetave ndoipytyvõséi, ndohenduséi, ha ndogueroviasei añetegua oĩva ipype. Tupã Ruvicha opyta opa'ỹre (Mateo 6:13), ha katu "ko yvy ohasáta" (1 Corintios 7:31).

Ñemombe'u pe marandu porã añetegua Tupã Ruvicha rehegua ha'e peteĩ mba'e ore, Tupã Tupão Osegíva pegua, roipy'ara'ãmbaitéva. Roñeha'ã rombo'e opa mba'e pe Biblia ombo'éva (Mateo 28:19-20), ijapytépe Tupã Ruvicha (Mateo 24:14). Ñaha'arõ aja upe Ruvicha, tekotevẽ jaikuaa ha jaheka Tupã rape ha ñamokyre'ỹ ambue ojeroviasevape añeteguáre.

Ndereipytyvõmo'ãi piko pe Ñandejára Ruvicha oúva marangatu ñemyasãi? Regueroviátapa pe Ñandejára Ruvicha marangatu?

Tupão Ñembojoapy Tupãmegua
(Continuing Church of God)

The USA mailing address of the *Continuing* Church of God is P.O. Box 109, Grover Beach, California, 93483 USA; website www.ccog.org.

***Tupão* Ñembojoapy Tupãmegua (CCOG) Ñanduti Rendakuéra**

CCOG.ASIA Ko tenda oñembohape Asia-pe.
CCOG.IN Ko tenda oñembohape umi India-gua ypykuépe.
CCOG.EU Ko tenda oñembohape Európape ĝuarã.
CCOG.NZ Ko tenda oñembohape Nueva Zelanda ha ambue tapicha ijypykue Gran Bretaña-guápe ĝuarã.
CCOG.ORG Ha'e pe Tupão Ñandejára *Osegíva* ñand*uti* renda tenondegua. Oipytyvõ yvyporakuérape opaite yvy pehẽnguépe. Ipype oĩ jehaipyre, joajuha ha ta'angamýi.
CCOGCANADA.CA Ko tenda oñembohape umi Kanatãme oikóvape ĝuarã.
CCOGAFRICA.ORG Ko tenda oñembohape umi oikóvape Áfricape.
CDLIDD.ES La Continuación de la Iglesia de Dios. Kóva ha'e pe ñanduti renda karaiñe'ẽme *Tupã* Róga Osegíva pegua.
PNIND.PH Patuloy na Iglesya ng Diyos. Kóva ha'e pe ñanduti renda Filipinas-pegua *Tupão* Ñembojoapy Ñandejára Mba'éva pegua. Oguereko marandu Inglés ha Tagalog ñe'ẽme.

Marandu ha Tembiasakue Ñanduti Renda

COGWRITER.COM Ko ñanduti renda ha'e peteĩ tembiporu guasu oñemyasãi hagua marandu ha oguereko marandu pyahu, jerovia mbo'epy, kuatiañe'ẽ tembiasakue rehegua, ta'angamýi, ha marandu pyahu ñe'ẽngue he'íva rehegua.
CHURCHHISTORYBOOK.COM Kóva ha'e peteĩ ñanduti renda ndahasýiva ñanemandu'a hagua, oguerekóva jehaipyre ha marandu tupão rembiasakue rehegua.

BIBLENEWSPROPHECY.NET Kóva ha'e peteĩ ñanduti puhoe renda Inglés ñe'ẽme, oñe'ẽva marandu ha Tupã Ñe'ẽ rehegua mba'ekuérare. BNPI.NET oguereko heta ñe'ẽ.

YouTube ha BitChute Video Moherakuãha Ñemoñe'ẽnguéra ha Ñemoñe'ẽ'i guarã

Tendaha **BibleNewsProphecy**. CCOG ñe'ẽmbyky video-kuéra.
Mbohasaha **CCOGAfrica**. CCOG marandukuéra ñe'ẽnguéra Africaguápe.
Mbo'ehaovusu CCOG Animations ohechauka ta'anga omomýiva ombo'e haĝua Hesu rerovia rehegua.
Mombe'uha **CDLIDDSermones** oguereko marandu karaiñe'ẽme.
ContinuingCOG canal. CCOG ñemoñe'ẽnguéra video-pe.

Ta'anga ohechauka iguýpe umi ladríllo sa'i opytava'ekue (oñemoĩvehápe ambue upe rire) peteĩ óga guasúgui Jerusalén-pe, ojekuaáva sapy'ánte Cenáculo ramo, ha katu oñembohysýi porãvéva Tupão Ñandejára pegua Yvyty Kuarahyreikegua Jerusalén-pe (ko'ãga oñembohérava Yvyty Sión):

Oje'e kóva ha'e hague pe tenda oĩhague, ikatu, pe tupão cristiano añetegua ypykue. Peteĩ óga oñemombe'uhaguépe Hesu 'Marandu Porã Tupã Ruvicha Rógagui'. Kóva ha'e kuri peteĩ óga Jerusalén-pe ombo'éva pe Marandu Porã Tupã Ruvicha Rógagui.

Upévare ore avei roaguyjevete Tupãme opa ára, pórke...peẽ, che ryke'ykuéra, peiko umi Tupã aty Judea-pegua imitãrõguáicha, umi oĩva Cristo Hesu-pe. (1 Tesalonicenses 2:13-14)

Peñeha'ã mbarete pe jerovia oñeme'ẽva'ekue ymaite peteĩ jey umi marangatu kuérape guarã rehe. (Judas 3)

Ha'e (Hesu) he'i chupekuéra: "Añe'ẽva'erã Tupã ryrupe ambue táva kuérape avei, pórke upevarã cheñemondo." (Lucas 4:43)

Ha katu peheka Tupã ruvicha, ha opa ko'ã mba'e oñembojoapyta peẽre. Ani pekyhyje, ovecha'i aty, pórke pende Ru ovy'águi ome'ẽ hagua peẽme pe ruvicha. (Lucas 12:31-32)

Ha ko marandu porã tetã rehegua oñemoherakuãta yvy ape ári opavave tetãme ohechauka hagua, ha upéi oguahẽta ipaha. (Mateo 24:14)